

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΗ
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΕΡΜΙΟΝΗ ΓΙΑΓΚΑ (ΑΜ: 14516)

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗ

ΜΑΙΟΣ 2018

©

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η ανάλυση και η κατανόηση του ρόλου και της δράσης των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ), καθώς και η σημαντικότητα της ύπαρξής τους ως αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Αρχικά στο πρώτο κεφάλαιο καταγράφεται η ιστορική πορεία με έμφαση στη γέννηση, την ανάπτυξη και την επέκταση των οργανώσεων που αποδεδειγμένα έχουν αλλάξει τον τρόπο ζωής πολλών ανθρώπων μέσα από τις δράσεις τους, αλλά και το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζούνε. Επίσης, αναλύεται η έννοια του όρου Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ), καθώς και ο τρόπος με τον οποίο συστήνεται και οργανώνεται βάσει του αντικειμένου με τον οποίο επιλέγει να ασχοληθεί. Εν συνεχεία στο δεύτερο κεφάλαιο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις κατηγορίες με τις οποίες διακρίνονται οι ΜΚΟ. Ο διαχωρισμός αυτός γίνεται ως προς το μέγεθος, τους τομείς ενδιαφέροντος και τη γεωγραφική τους δράση, όπως επίσης και η σύνδεσή τους με τον πολιτικό και πολιτειακό χώρο. Βάσει αυτών των χαρακτηριστικών η ποσοτική και η ποιοτική προσέγγιση είναι οι πλέον βασικές διακρίσεις.

Συνεχίζοντας λοιπόν με το τρίτο κεφάλαιο γίνεται εισαγωγή στο κυρίως θέμα της εργασίας που αφορά το λόγο για τον οποίο υπάρχουν οι ΜΚΟ, όπως επίσης και τους τομείς που δραστηριοποιούνται. Η σημαντικότητα της ύπαρξής τους έχει πολλαπλά οφέλη τόσο στο ανθρωπιστικό κομμάτι με το έργο που προσφέρουν, αρχικά σε πρακτικό στάδιο και έπειτα τα ιδεώδη που προάγουν στη κοινωνία με κέντρο την ανάπτυξη και το σεβασμό στο συνάνθρωπο, αλλά και στο περιβάλλον. Γίνεται επίσης λόγος και στο εκπαιδευτικό κομμάτι, καθώς και στην οργάνωση των ομάδων προκειμένου το μήνυμα της προσφοράς να αποτελέσει μέρος της καθημερινότητας και της φιλοσοφίας του κάθε ατόμου. Φυσικά, δεν παραλείπεται από την εργασία, όπου και αναλύεται εκτενώς στο τελευταίο

κεφάλαιο, το γεγονός ότι κάθε οργανισμός που θέλει να αναπτύσσεται έχει τα θετικά και τα αρνητικά του στοιχεία. Έτσι και οι ΜΚΟ κάθε είδους που εμπλέκονται με φλέγοντα ζητήματα για την κοινωνία παίρνουν το ρίσκο να έρθουν σε ρήξη τόσο με την ίδια αλλά και με το πολιτικό κόσμο. Στο πλαίσιο της φιλανθρωπικής φιλοσοφίας υπάρχουν και μελανά σημεία που έχουν σχέση με την κερδοσκοπία και την εξυπηρέτηση πολιτικών συμφερόντων όπου με μη αποδεκτά μέσα τα κοινωνικά ιδρύματα προσπαθούν να πλουτίζουν εις βάρος αυτής.

Τέλος τα συμπεράσματα που προκύπτουν είναι λίγο-πολύ αντιληπτά από τους περισσότερους. Κανείς δεν αρνείται ότι δεν πρέπει να υπάρχουν οι ΜΚΟ ή ότι το έργο τους δεν αποδίδει. Από την άλλη πλευρά όμως έχει μεγάλη σημασία να παραμένουν συγκεντρωμένες στο στόχο τους και να μένουν ανεπηρέαστες από οικονομικά συμφέροντα. Ο σκοπός για τον οποίο δημιουργήθηκαν πρέπει να αποτελεί φωτεινό παράδειγμα για τις υπάρχουσες αλλά και τις νέες οργανώσεις και να μην διαστρεβλώνουν τη θετική τους πορεία ανά τους αιώνες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	7
1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ.....	7
1.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΚΟ	9
1.3 ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	10
1.4 ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΜΚΟ	12
1.5 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΜΚΟ.....	13
ΚΕΦΑΙΛΑΙΟ 2 ^ο	15
2.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΜΚΟ	15
2.2 ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	16
2.2.1 Γεωγραφικό Πεδίο Δράσης	18
2.2.2 Νομική Προσωπικότητα	19
2.2.3 Αντικείμενο-Θεματική ΜΚΟ	20
2.2.4 Τρόπος Λειτουργίας-Οργάνωση ΜΚΟ	23
2.3 ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	24
2.3.1 Είδος-Ποιότητα Κινήτρου	26
2.3.2 Καθολική-Μερική Αποδοχή Του Θέματος Των ΜΚΟ.....	27
2.3.3 Μονοθεματική-Πολυθεματική Ενασχόληση ΜΚΟ.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	30
3.1 ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΚΟ	30
3.1.1 Ανθρωπιστική Και Έκτακτη Βοήθεια	31
3.1.2 Αναπτυξιακή Εκπαίδευση	33
3.1.3 Περιβαλλοντική Δράση	34
3.1.4 Ενδυνάμωση Θεσμών.....	37
3.1.5 Ασκήσεις Πίεσης.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	40
4.1 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΜΚΟ	40
4.2 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΜΚΟ.....	42
4.3 ΠΟΛΙΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΜΚΟ.....	44

4.3.1 Αίτια Πολιτικοποίησης	47
4.3.2 Συνέπειες Πολιτικοποίησης	49
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	51
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	54
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	55

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις , αποτελούν τα τελευταία κυρίως χρόνια, ένα αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας μας. Πρόκειται για ομάδες ανθρώπων με κοινό όραμα και στόχους, που μοιράζονται τις ίδιες ανησυχίες, και προσανατολίζονται στη προσφορά υπηρεσιών που αποδεικνύεται σημαντική και ωφέλιμη .

Τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα στο παγκόσμιο στερέωμα, όπως οι πολεμικές διαμάχες μεταξύ κρατών, η ανθρωπιστική κρίση, το ασταθές οικονομικό περιβάλλον και η κλιματική αλλαγή, έχοντας ενταθεί τα τελευταία χρόνια, συνέβαλαν στη ανάδειξη των δράσεων των ΜΚΟ και έπαιξαν καταλυτικό ρόλο ώστε να έρθουν δυναμικά στο προσκήνιο και να αναλάβουν δραστικά το έργο τους.

Το κύριο χαρακτηριστικό των οργανώσεων αυτών, που τις κάνει να ξεχωρίζουν από τις υπόλοιπες, είναι ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας που παρουσιάζουν. Πιο συγκεκριμένα είναι άξιο αναφοράς πως δεν ενεργούν ως ενιαίο κυβερνητικό σώμα, δραστηριοποιούνται αφιλοκεδώς και έχουν παρουσία σε εθνικό και διεθνές περιβάλλον. Επιπρόσθετα αξίζει να τονισθεί ο δημοκρατικός χαρακτήρας που κυριαρχεί τόσο σε διοικητικό όσο και λειτουργικό επίπεδο δράσης τους. Συγκεκριμένα, η λήψη των αποφάσεων για κάθε είδους διαδικασία λαμβάνεται πάντα δημοκρατικά και σε αυτή την αρχή στηρίζεται η ελεύθερη συμμετοχή εθελοντών ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας και θρησκείας.

Ωστόσο, τα φαινόμενα ελλιπούς πληροφόρησης για τη σημασία, τη δημιουργία και την πορεία τους στο παγκόσμιο γίνεσθαι έχουν διαμορφώσει μία εσφαλμένη εικόνα στα μάτια των πολιτών. Η τάση του κοινωνικού συνόλου να κρίνει την επιφάνεια και όχι τον πυρήνα των γεγονότων, έχει ως θλιβερό αποτέλεσμα την περαιτέρω επιβάρυνση αυτής της λανθασμένης αντίληψης.

Στόχος λοιπόν της μελέτης αυτής είναι να αποκαταστήσει την εικόνα των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, καλύπτοντας τη πιθανή άγνοια του αναγνώστη μέσα από την ανάδειξη θεμάτων που αφορούν την οργάνωση, το ρόλο και τη δράση τους. Η ύπαρξη τους στην εποχή μας θεωρείται πλέον δεδομένη, επομένως καθίσταται επιτακτική πλέον η ανάγκη για αποκατάσταση της αλήθειας στα μάτια του κοινωνικού συνόλου και όχι μόνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Στη κοινωνία του σήμερα οι ΜΚΟ (Non Governmental Organizations) καθίστανται πλέον διαδεδομένες. Η ιστορία τους όμως ξεκινά από τον 18^ο αιώνα, όπου δημιουργούνται τα πρώτα εργατικά κινήματα κατά της δουλείας και δραστηριοποιούνται κυρίως στις ΗΠΑ, Λονδίνο και Παρίσι. Μικρές ομάδες ανθρώπων αγωνίζονται για καλύτερες συνθήκες εργασίας και τα καταφέρνουν. Μερικές από τις οργανώσεις που δημιουργήθηκαν την εποχή εκείνη είναι οι Quakers 1788, Pennsylvania Society for Promoting the Abolition of Slavery, Sierra Leone Company 1787 αλλάζοντας σημαντικά το σκηνικό. (Σκλιάς & Χουλιάρης 2002)

Στο προσκήνιο άρχισαν να εμφανίζονται οργανώσεις με περισσότερη ανθρωπιστική δράση, καθώς στην Ουάσινγκτον του 1888 ιδρύεται το Διεθνές Συμβούλιο των Γυναικών (International Council of Women) και στρέφει παγκόσμια την προσοχή στα δικαιώματα της γυναικείας υπόστασης, προσπαθώντας να καταπολεμήσει την αδικία της φυλετικής διάκρισης. Ένα χρόνο αργότερα το 1889 ιδρύεται η Διακοινοβουλευτική Ένωση με στόχο την προάσπιση της ειρήνης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς επίσης και την καλή συνεργασία μεταξύ των λαών. (International Council of Women 2017)

Δεν θα μπορούσε να λείπει από την αναφορά μας η διεθνής οργάνωση του Ερυθρού Σταυρού. Αποτέλεσε μία από τις πιο καθοριστικές και σημαντικότερες μη

κυβερνητικές οργανώσεις του πλανήτη με μεγάλη πορεία στο ανθρωπιστικό έργο. Χρονολογείται το 1864 και συνδέεται άρρηκτα με την συνθήκη της Γενεύης. Ιδρυτής αυτής ο Ελβετός Ερρίκος Ντυνάν (Jean-Henri Dunant), όπου επηρεασμένος από την βαρβαρότητα των πολεμικών συγκρούσεων στο Σολφερίνο (24 Ιουνίου 1859), αναλαμβάνει αποστολή κάνοντας έκκληση για ντόπιους εθελοντές που θα προσφέρουν την βοήθεια τους στους τραυματίες. Αξίζει να σημειωθεί πως εκτός από την φροντίδα και την προστασία των αιχμαλώτων πολέμου, σε περιόδους ειρήνης ασχολείται και με το προσφυγικό ζήτημα.

(Sansimera 2017)

Το 1922 δημιουργείται και αναπτύσσεται ένας ακόμη σημαντικός οργανισμός η Διεθνής Ομοσπονδία Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (FIDH-International Federation for Human Rights). Γερμανοί και Γάλλοι με κοινό σύνθημα «Ειρήνη μέσω των ανθρώπινων Δικαιωμάτων» ιδρύουν την μεγαλύτερη οργάνωση που υπερασπίζεται οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και πολιτικά δικαιώματα. Δραστηριοποιείται σε 112 χώρες και απαρτίζεται από 184 εθνικές οργανώσεις έχοντας επιφέρει ουσιαστικές αλλαγές και συνεχίζει τη δράση της μέχρι σήμερα.

(International Federation for Human Rights 2017)

Εξίσου σημαντική έχει αποτελέσει η δράση ακόμα μίας μη κυβερνητικής οργάνωσης γνωστή διεθνώς με το όνομα Unicef. Ξεκίνησε στις 11 Δεκεμβρίου 1946 παρέχοντας βοήθεια σε παιδιά της Ευρώπης, Κίνας και Μέσης Ανατολής μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το 1953 εδραιώνεται μόνιμα πλέον στο σύστημα το Ηνωμένων Εθνών και καλείται να προσφέρει τις υπηρεσίες της παγκόσμια σε εκατοντάδες παιδιά που έχουν ανάγκη για τροφή, στέγη και ιατρική περίθαλψη που διαμένουν σε αναπτυσσόμενες χώρες ή μη. (Unicef 2017)

Αξιοσημείωτη μέσα στο χρόνο είναι και οι πορεία των μη κυβερνητικών οργανώσεων που ο τομέας δράσης τους αφορά την προστασία και τη φροντίδα του περιβάλλοντος. Ηχηρά ονόματα όπως η Greenpeace με χρονολογία ίδρυσης το 1971 και η WWF, 29 Απριλίου 1961, έχουν συμβάλει σημαντικά με την προσφορά τους, φροντίζοντας μέσα από την ενημέρωση και τον εθελοντισμό να υπάρχει σεβασμός

προς στη φύση. Απώτερος σκοπός αυτών είναι η αρμονική συνύπαρξη του ανθρώπου με το περιβάλλον στο οποίο φιλοξενείται.

Βλέπουμε λοιπόν ότι μέσα στον χρόνο η πορεία των οργανώσεων αυτών είναι ανοδική. Οι ΜΚΟ που αρχικά είχαν ανθρωπιστικό χαρακτήρα και υπερασπίζονταν τους κοινωνικά αδύναμους εξελίχθηκαν σε κάτι περισσότερο. Κατάφεραν να αναδείξουν τα προβλήματα παρ' όλες τις δύσκολες συνθήκες και να συνεισφέρουν ότι καλύτερο μπορούσαν με όποιο μέσο διέθεταν. Καταλήγοντας στο σήμερα μπορούμε να καταμετρήσουμε εκατοντάδες οργανώσεις, που δρουν σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο, οι οποίες ποικίλουν σε περιεχόμενο δράσης. Παραδειγματικά μερικές από αυτές είναι η UNESCO , FSC (Συμβούλιο Διαχείρισης των Δασών), World Animal Protection, Διεθνής Αμνηστία (World Amnesty).

Όλα τα στοιχεία της παραπάνω αναδρομής, φανερώνουν περίτρανα τη σημαντικότητα και αναγκαιότητα για ενεργή συμμετοχή των ανθρώπων σε κάθε μορφής εθελοντική οργάνωση. Η παρουσία του ανθρώπινου παράγοντα είναι καθοριστικής σημασίας, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η λειτουργία τους και να συνεχιστεί το αξιόλογο έργο που έχουν αναλάβει ανά τους αιώνες.

1.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΚΟ

Αν θα θέλαμε να δώσουμε έναν ακριβή ορισμό για τον όρο ΜΚΟ θα χρησιμοποιήσουμε την άποψη του κου Σταθόπουλου. Οι κοινωφελής οργανισμοί είναι συγκροτημένοι φορείς που ιδρύονται από νομικά ή φυσικά πρόσωπα και λειτουργούν έξω από τα πλαίσια ελέγχου κάθε κυβέρνησης.

Φυσικά δεν μπορούμε να σταθούμε σε μία πρόταση για να κατανοήσουμε πλήρως τι αντιπροσωπεύουν. Σύμφωνα με τα λεγόμενα των Weiss και Gordenker ένας μη κυβερνητικός οργανισμός είναι ιδιωτικός και αποδεσμεύεται από το κράτος, αποτελεί μια θεσμική οντότητα καθώς έχει οργανωτική δομή και τα έσοδα του παρέχονται αποκλειστικά για τους σκοπούς που έχει αναλάβει να περατώσει. Επίσης, ο ίδιος ο οργανισμός θέτει τους κανόνες με τους οποίους θέλει να

λειτουργήσει, κάτι που τον κάνει να διαφοροποιείτε από κάθε άλλο φορέα.

(Pynes 2013)

Ακόμη ένα χαρακτηριστικό που καθορίζει κάθε μη κυβερνητική οργάνωση είναι πώς λειτουργεί με ομάδες που έχουν ως κοινό στόχο την προσφορά και την βοήθεια σε τρίτους που έχουν ανάγκη. Ταυτόχρονα όμως εκτός απ την ενεργητική τους παρουσία μέσω της υλικής προσφοράς, ιδιαίτερα σημαντική είναι η ηθική και η ψυχολογική υποστήριξη που παρέχουν τόσο μέσω των δράσεων τους όσο και μέσω της παρουσίας τους όπου και όποτε παραστεί ανάγκη.

(Σωτηρόπουλος 2004)

Φυσικά η θεωρία από την πράξη πάντα διαφέρει. Ψάχνοντας βρίσκουμε αρκετές ΜΚΟ που παρεκκλίνουν σε μερικά σημεία από τον ορισμό καθώς δεν είναι τόσο αυτόνομες από τις κυβερνήσεις και χρηματοδοτούνται εξ' ολοκλήρου ή εν μέρει από αυτές. Τυπικά όμως, λειτουργούν χωρίς να αναμειγνύονται πολιτικά πρόσωπα σε αυτές.

Ανακαλύπτουμε λοιπόν πως τα βασικά σημεία που συνθέτουν αυτόν τον ορισμό αναφέρονται σε άτυπες μορφές κοινωνικής δράσης που εξελίσσονται σε τυπικές κοινωνικές οργανώσεις. Ως σκοπό έχουν την δημιουργία ενός χώρου όπου ο κάθε άνθρωπος θα μπορεί να φτάσει στην αυτοπραγμάτωση μέσα από την συνεισφορά, εξυπηρετώντας παράλληλα το δημόσιο συμφέρον.

1.3 ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Μέσα στο σύγχρονο πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε, οι απαιτήσεις της καθημερινότητας καθώς και η αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των ανθρώπων έχουν δώσει μία ξεχωριστή σημασία στην έννοια «εργασία». Είναι γεγονός, ότι από το μεγαλύτερο μέρος του κοινωνικού συνόλου, η λέξη «εργάζομαι» έχει συνδεθεί αποκλειστικά και μόνο με την έννοια της ανταμοιβής και πιο συγκεκριμένα της χρηματικής. Είναι πραγματικά λίγοι εκείνοι οι οποίοι μπορούν ακόμη και σήμερα να αντιληφθούν, μέσα σε ένα κόσμο στον οποίο κυριαρχεί ο

εγωισμός και το ατομικό συμφέρον, τις έννοιες της προφοράς εργασίας και του εθελοντισμού.

Το κύριο στοιχείο που χαρακτηρίζει έναν εθελοντή είναι ότι προσφέρει ελεύθερα τις υπηρεσίες του σε κάθε είδους δραστηριότητα και χωρίς να επιζητά χρηματική αμοιβή ή άλλου είδους ανταλλάγματα. Η ικανοποίησή του έγγυται κυρίως στην ηθική και ψυχολογική ολοκλήρωση, καθώς το στοιχείο που υπερτερεί είναι το αίσθημα της ανιδιοτελούς προσφοράς.

Αυτού του είδους λοιπόν η ελευθερία βούλησης, η απεριόριστη προσφορά εργασίας καθώς και η απουσία χρηματικών απολαβών συνθέτουν μια ξεχωριστή κοινωνική ομάδα στην οποία όλα τα παραπάνω στοιχεία λαμβάνουν μορφή κάτω από την «ομπρέλα» του μη κερδοσκοπικού οργανισμού. Μέσω αυτού, μπορούμε να κατανοήσουμε και να αναλύσουμε την ιδιαίτερη σημασία «Κοινωνία των Πολιτών». (Κιτρομηλίδης 1996)

Δεν υπάρχει κάποιος ακριβής ορισμός για την έννοια Κοινωνία των Πολιτών. Κατά προσέγγιση θα μπορούσαμε να την χαρακτηρίσουμε ως ένα σύνολο ανθρώπων με έντονο το στοιχείο της ενεργητικότητας, που δρουν ελεύθερα και σύμφωνα πάντα με τα νομικά τους δικαιώματα. Στόχος τους είναι η βελτίωση της καθημερινότητας τόσο των ίδιων όσο και των συνανθρώπων τους με γνώμονα πάντα την αξία της δημοκρατίας, κάτι που έχει σαν αποτέλεσμα τη διαφύλαξη των σχέσεων μεταξύ πολιτών και δημόσιων αρχών. (Κέντρο Εθελοντών Μάνατζερ Ελλάδος 2018)

Στην Κοινωνία των Πολιτών δρουν και αναπτύσσονται πολλοί κοινωνικοί φορείς με διαφορετικό περιεχόμενο. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οργανισμοί όπως οι λεγόμενοι «παράγοντες αγοράς εργασίας», δηλαδή οι κοινωνικοί εταίροι όπως συνδικαλιστικές οργανώσεις και τα σωματεία των εργαζομένων. (Κομμουνιστική Επιθεώρηση 2018)

Επιπλέον παράγοντες είναι, ινστιτούτα με συγκεκριμένη δράση και προσανατολισμό όπως το ινστιτούτο προστασίας του καταναλωτή, καθώς και ανεξάρτητες αρχές όπως ο συνήγορος του πολίτη και το ραδιοτηλεοπτικό

συμβούλιο. Από τη λίστα δεν θα μπορούσαν να λείπουν ασφαλώς και οι Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί με σημαντική παρουσία και έργο σε ένα μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων. Οργανισμοί προστασίας του περιβάλλοντος, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προστασίας του καταναλωτή και άλλες φιλανθρωπικές οργανώσεις συνθέτουν ένα περιβάλλον ενεργών πολιτών που η δράση τους είναι η πλέον απαραίτητη για τη προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης του τόπου.

(Μακρυδημήτρης 2003)

1.4 ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΜΚΟ

Τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και σε εγχώριο οι ΜΚΟ λειτουργούν κάτω από τα πλαίσια του αστικού δικαίου και έχουν την μορφή σωματείων, ιδρυμάτων και φυσικών ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Σύμφωνα λοιπόν με τον Αστικό Κώδικα 1946 Άρθρο 78 ως σωματείο ορίζεται μία *«Ένωσις προσώπων επιδιώκουσα σκοπόν μη κερδοσκοπικόν που αποκτά προσωπικότητα δια της εγγραφής εις το επί τούτω δημόσιον βιβλίον (σωματείων), τηρούμενον παρά τω πρωτοδικείω της έδρας αυτού. Προς σύστασιν σωματείου απαιτούνται είκοσι τουλάχιστον πρόσωπα.»*

(Κέντρο Πληροφόρησης Εργαζομένων και Ανέργων 2018)

Βάσει λοιπόν της νομικής μορφής που επιλέγει να έχει κάθε ΜΚΟ δίνεται η κατεύθυνση της δράσης της, οριοθετούνται οι στόχοι της και αυξάνονται οι πιθανότητες επίτευξης αυτών. Οι άνθρωποι λοιπόν που ανήκουν σε μία ομάδα με νομική υπόσταση διακρίνονται σε δύο ειδών πρόσωπα, το νομικό και το φυσικό. Για να γίνει κατανοητό, με την έννοια φυσικό πρόσωπο εννοούμε μόνο την φυσική υπόσταση του ατόμου σε αντίθεση με το νομικό πρόσωπο που περιλαμβάνει κάθε άνθρωπο που υπόκειται σε υποχρεώσεις και δικαιώματα μέσα στην κοινωνία.

(Σεραφείμ 2000)

Πιο αναλυτικά τα νομικά πρόσωπα χωρίζονται σε Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου Δικαίου (ΝΠΔΔ) και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) στα οποία ανήκουν και οι ΜΚΟ. Η ίδρυση τους πραγματοποιείται κατόπιν ιδιωτικής πρωτοβουλίας,

διέπονται από κανόνες ιδιωτικού δικαίου και επιδιώκουν ιδιωτικούς σκοπούς. Σύμφωνα με το Ελληνικό Αστικό Δίκαιο μία ΜΚΟ ως ΝΠΙΔ χωρίζεται σε τέσσερις μορφές όπως **σωματείο, ίδρυμα, άτυπη ένωση προσώπων και αστική εταιρεία**. (Κέντρο Πληροφόρησης Εργαζομένων και Ανέργων 2018)

Κάθε οργάνωση είναι ελεύθερη να επιλέξει το νομικό πλαίσιο που της ταιριάζει ανάλογα με τους στόχους, τα άτομα από τα οποία αποτελείται και τη μορφή της οργάνωσης της. Γίνετε κατανοητό λοιπόν ότι μία ομάδα ανθρώπων που ενδιαφέρεται να ξεκινήσει από κοινού μία νέα πρωτοβουλία, αφού πρώτα αποφασίσει τον τομέα της δραστηριότητάς της, μπορεί να επιλέξει και τη μορφή της οργάνωσης που θα χαρακτηρίζει αυτό το νέο δημιούργημα. Ωστόσο υπάρχουν και ενώσεις προσώπων που παρά τη λειτουργία τους δεν έχουν νομική υπόσταση. Από την στιγμή όμως που θα επιλέξουν να ιδρύσουν μία οργάνωση τότε το πιο πιθανό είναι να αποκτήσει μελλοντικά νομική μορφή.

1.5 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΜΚΟ

Κάθε ζωντανός οργανισμός που λειτουργεί για να εκπληρώσει του στόχους για τους οποίους δημιουργήθηκε, είτε είναι επιχείρηση που αποσκοπεί στο χρηματικό κέρδος είτε αυτός λέγεται Μη Κυβερνητική Οργάνωση, που θέλει με το δικό του τρόπο να λειτουργεί αποδοτικά και παραγωγικά προς το κοινωνικό σύνολο είναι απαραίτητο να έχει μία ευέλικτη διοικητική οργάνωση για να μπορεί να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του κοινού.

Τα πιο βασικά στοιχεία που θα διαμορφώσουν τον τρόπο με τον οποίο θα συντεθεί η οργανωτική λειτουργία είναι η αριθμητική υπεροχή και η νομική μορφή της οργάνωσης. Οι ΜΚΟ που υπερτερούν σε μέλη θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι πιο δομημένες συγκριτικά με τις πιο μικρές. Οι διεθνής οργανώσεις έχουν πιο πολύπλοκο σύστημα καθώς διαχωρίζονται από την μητρική εταιρεία η οποία έχει τον έλεγχο τον περιφερειακών γραφείων, όπου με σειρά τους ελέγχουν τις τοπικές δράσεις.

Η βασική και ίσως πιο «κλασική» μορφή που μπορεί να έχει ένας μη κυβερνητικός οργανισμός είναι:

- Η Γενική Συνέλευση, που αποτελεί το κυρίαρχο όργανο για την σύσταση οποιασδήποτε οργάνωσης είναι υποχρεωμένη να καλείτε για τη διευθέτηση διαφόρων ζητημάτων που προκύπτουν τακτικά για όσο ορίζει το καταστατικό. Ο ρόλος της εκτός από την επίλυση των προβλημάτων πρέπει να είναι συμβουλευτικός και να δημιουργεί κίνητρα στα εμπλεκόμενα μέλη καθώς φυσικά να στηρίζει την δράση του οργανισμού. Μέσα στις υποχρεώσεις της είναι η τήρηση πρακτικών αρχείων από όλες τις συνελεύσεις και τα συμβούλια που έχει πραγματοποιήσει μέσα στον χρόνο και να διατηρεί έγγραφα τα οποία κρίνει ότι είναι σημαντικά για την πορεία της. (Κριεμάδης & Χρηστάκης 2009)
- Το Διοικητικό Συμβούλιο, όπου εκλέγεται από την Γενική Συνέλευση δεν διαφέρει πολύ από τις υποχρεώσεις αυτής. Πιο συγκεκριμένα συνεδριάζει σε τακτικά διαστήματα για την επίλυση τυχόν προβλημάτων, όπως επίσης διαμορφώνει το οργανόγραμμα της δράσης του, καθώς γίνεται και ένας απολογισμός έτσι ώστε να δοθούν κατευθυντήριες γραμμές για τους επόμενους χειρισμούς που θα ακολουθήσει. Συντελείτε από ομάδες ατόμων που απασχολούνται συστηματικά μέσα στο Συμβούλιο αλλά υπάρχουν και περιπτώσεις των περιστασιακών ανθρώπων που αναλαμβάνουν να διεκπεραιώσουν ορισμένα προβλήματα που δημιουργούνται. (Κριεμάδης & Χρηστάκης 2009)

Κάθε μορφή ΜΚΟ που έχει νομική προσωπικότητα και υπόκειται στις διατάξεις του αστικού δικαίου οφείλει κατά τη δημιουργία του καταστατικού να αναφέρει τα βασικά στοιχεία που θα την διαχωρίσουν από τις υπόλοιπες. Στοιχεία όπως η επωνυμία, ο σκοπός δράσης, ο προσδιορισμός του ανώτατου οργάνου διαχείρισης, η συχνότητα των συνελεύσεων, τη στρατηγική πορεία που θα ακολουθήσει, το πώς θα διαχειριστεί τις οικονομικές απολαβές καθώς και την απόφαση διαμόρφωσης του καταστατικού αλλά και η διάλυση θα πρέπει να είναι ξεκάθαρα και ακριβή. (Anheier 2014)

Με αυτό τον τρόπο τα διοικητικά όργανα, τα μέλη που συγκροτούν τον οργανισμό αλλά και οι χρηματοδότες που είναι εξίσου σημαντικοί στο να κρατηθεί ζωντανός, πρέπει να είναι ενήμεροι και να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή την οργανωτική δομή της και την πορεία και να κρίνουν αν το υπόβαθρο της ΜΚΟ είναι ασφαλές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΜΚΟ

Όπως ο άνθρωπος που ζει μέσα σε μία κοινωνία η οποία συνεχώς αλλάζει και εξελίσσεται και για να επιβιώσει πρέπει να την αφογκραστεί, έτσι και οι οργανισμοί αν θέλουν να αναπτυχθούν θα πρέπει να ακολουθήσουν συγκεκριμένα μοντέλα.

Οι ΜΚΟ αποτελούν ένα ζωντανό οργανισμό και οι επιρροές που δέχονται από το εξωτερικό περιβάλλον είναι πολλές, γνωρίζουν όμως πως είναι καθοριστικής σημασίας το αν θα υιοθετήσουν τα πρότυπα αυτά. Οι παράγοντες που μπορούν να διαμορφώσουν έναν οργανισμό έχουν να κάνουν όχι μόνο με τον άνθρωπο και πώς αυτός αποφασίζει να λειτουργήσει μέσα σε αυτόν, αλλά και με φυσικούς παράγοντες όπως το περιβάλλον το οποίο άμεσα καθορίζει τη δράση του.

Τα κριτήρια που κατηγοριοποιούν τις ΜΚΟ ποικίλουν και τις προσεγγίζουν με πολλούς τρόπους. Έχουμε να κάνουμε με δύο ειδών προσεγγίσεις την ποσοτική και την ποιοτική. Αποτελούν τις πιο βασικές, ώστε να γίνει κατανοητό το πώς διακρίνονται οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί όσο αναφορά το πλαίσιο δράσης τους και την ανταπόκριση που βρίσκουν από τους πολίτες – εθελοντές. (Σκλιάς 2001)

Η ποσοτική προσέγγιση έγγυται στο να κατανοήσουμε εύστοχα το μέρος, τον τρόπο, το σκοπό στον οποίο κινείται ένας οργανισμός και να μας δοθούν όλες οι πληροφορίες σχετικά με το πεδίο δράσης τους καθώς και με το είδος των ανθρώπων που τον συνθέτει. Αντίθετα η ποιοτική προσέγγιση δεν είναι τόσο μετρήσιμη και αφορά περισσότερο την ηθική πλευρά των ΜΚΟ. Έχει να κάνει με συνειδήσεις ανθρώπων και κατά πόσο είναι έτοιμοι να αποδεχτούν το διαφορετικό

και να προσφέρουν στο σύνολο και στο περιβάλλον με όποιον τρόπο μπορούν ανεξάρτητα από τις δυσκολίες που συναντούν. (Σκλιάς 2001)

Με τον διαχωρισμό που θα γίνει στην συνέχεια, αυτών των δύο πεδίων, γίνετε σαφές το αντικείμενο της δράσης τους, καθώς και ότι οι ΜΚΟ πρέπει να τηρούν κάποιους κανόνες δεοντολογίας που θα συντελέσουν στην αρμονική σχέση και συνεργασία μεταξύ αυτών και της πολιτείας.

2.2 ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Παρατηρώντας έναν μη κυβερνητικό οργανισμό καταλαβαίνουμε ότι ο τρόπος που δρα και οργανώνεται δεν είναι τυχαίος. Έχουν αναλάβει να εκτελέσουν ένα δύσκολο έργο και για την καλύτερη επίτευξη αυτού συντελούν πολλοί παράγοντες. Αν θέλουμε να δώσουμε μία σωστή διάσταση σε αυτό που ορίσαμε ως ΜΚΟ θα πρέπει να αναφέρουμε πως υπάρχουν ποσοτικά μεγέθη όπου καθορίζουν σε πρώτο στάδιο που ανήκει.

Αρχικά λοιπόν, θα πρέπει να τονίσουμε ότι βασικό ρόλο στη δημιουργία και κατά συνέπεια στη λειτουργία ενός οργανισμού οποιασδήποτε μορφής, παίζει το γεωγραφικό πεδίο δράσης του. Κανενός είδους δράση που έχει προκύψει από την ανθρώπινη πρωτοβουλία, δεν μπορεί να έχει ελπίδες επιτυχίας εάν προηγουμένως δεν καθοριστούν με σαφήνεια τα γεωγραφικά πλαίσια μέσα στα οποία θα λάβουν μέρος οι διάφορες ενέργειες, εθελοντικές ή μη, που θα «γεννηθούν» από τα μέλη του νέου αυτού εγχειρήματος. (NGO 2017)

Στη περίπτωση μας μάλιστα, που εξετάζουμε τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, το γεωγραφικό πλάτος δράσης των οργανισμών αυτών παίζει καθοριστικό ρόλο, τόσο, όσο αναφορά την ανάπτυξη τους όσο και σε σχέση με τη βιωσιμότητα τους. Όπως έχουμε αναφέρει και παραπάνω στην ανάλυση μας, στο σύγχρονο επιχειρηματικό και άκρως ανταγωνιστικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε, οι έννοιες της εθελοντικής προσφοράς και δράσης τείνουν να γίνουν αντικείμενα προς εξαφάνιση και για το λόγο αυτό η διάδοση τους εντός και εκτός συνόρων είναι

σημαντικότερη για την διάδοση του ρόλου και της αναγκαιότητάς τους στη ζωή κάθε ανθρώπου. (Petras κ.α. 2005)

Κάθε μορφής πρωτοβουλία λοιπόν, με ότι αντικείμενο και αν σχετίζεται, είναι αδύνατον να έχει επιτυχή κατάληξη εάν πρώτα δεν συμβαδίσει με μία σειρά από κανόνες και κώδικες δεοντολογίας που να αφορούν κάθε είδους ενέργεια. Όπως λοιπόν συμβαίνει στην οικογένεια, τη κοινωνία, τη πολιτική, τις επιχειρήσεις αλλά και σε κάθε άλλη ομάδα ανθρώπων, έτσι και στην περίπτωση των ΜΚΟ η νομική προσωπικότητα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι καθώς δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές για την υπόσταση και λειτουργία της. Για να μπορέσει λοιπόν ένας οποιοσδήποτε οργανισμός, αλλά και κάθε ΜΚΟ, να χαρακτηριστεί από αποδοτικότητα όσο αναφορά τις ενέργειες του, είναι απαραίτητο αρχικά να καθοριστεί η νομική υπόσταση και εν συνεχεία να μοιραστούν και τα αντίστοιχα καθήκοντα στους συμμετέχοντες. Προφανώς και η έννοια των καθηκόντων συνδέεται άμεσα με την κατανομή και των αντίστοιχων ευθυνών, οπότε είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστούν από την αρχή τόσο οι κανόνες που διέπουν θέματα δομής και λειτουργίας όσο και τα κριτήρια κατανομής αρμοδιοτήτων. (Petras κ.α. 2005)

Εκτός από τη θέσπιση των κανόνων λοιπόν, άτυπων και μη, που πλαισιώνουν τις ανθρώπινες πρωτοβουλίες κάθε είδους, τίποτα από τα παραπάνω δεν θα είχε πραγματική σημασία εάν προηγουμένως δεν είχε καθοριστεί και το αντικείμενο με το οποίο αποκτά υπόσταση η ένωση μιας ομάδας ατόμων κάτω από ένα στόχο. Οι στόχοι αυτοί, πηγάζουν από τα προβλήματα και τις ανάγκες τις καθημερινότητας μέσα στο συνεχώς εξελισσόμενο και απρόβλεπτο περιβάλλον στο οποίο ζούμε, και καθρεπτίζονται γλαφυρά στο πρόσωπο των ανθρώπων που παλεύουν αδιάκοπα για ένα καλύτερο αύριο. Πιο συγκεκριμένα, υγεία, πρόνοια, ευεξία και περιβάλλον είναι κάποιοι από τους βασικούς τομείς δραστηριοποίησης των περισσότερων ΜΚΟ σε όλο τον κόσμο.

Τέλος, είναι γεγονός ότι στη σύγχρονη εποχή στην οποία ζούμε, το χρήμα είναι η κινητήριος δύναμη και το επίκεντρο κάθε είδους δραστηριότητας. Στην περίπτωση που αφορά τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, δυστυχώς στις μέρες μας, μονάχα η

«καλή θέληση» δεν αρκεί. Η χρηματοδότηση, αποτελεί ένα σημαντικότατο παράγοντα όσο αναφορά τους τομείς δράσης μιας ΜΚΟ αλλά και το γεωγραφικό της πλάτος, και κατά κύριο λόγο πηγάζει μέσα από την οικονομική συνεισφορά των μελών που την απαρτίζουν. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να τονιστεί ότι το ύψος της χρηματοδότησης μιας ΜΚΟ είναι ανάλογο με τον αριθμό των εθελοντών που δραστηριοποιούνται και ενεργούν προς όφελος της, κάτι που έχει σαν αποτέλεσμα και την ύπαρξη ευκαιριών ανάπτυξης και εκτός συνόρων.

Επομένως, μια εθελοντική οργάνωση με μικρό αριθμό μελών είναι πιο πιθανό να δραστηριοποιείται κυρίως σε τοπικό επίπεδο, λόγω των περιορισμών που ίσως υπάρχουν στο ύψος των διαθέσιμων προς εκμετάλλευση χρηματικών πόρων. Η διάκριση αυτή όμως, δεν πρέπει να θεωρείται ότι αδικεί σε καμία περίπτωση το έργο των μικρότερων σε μέγεθος εθελοντικών ομάδων, καθώς η προσφορά τους είναι πάντοτε ουσιαστική και συνεχής παρά τις δυσκολίες που καλούνται να αντιμετωπίσουν σε κοινωνικοπολιτικό επίπεδο.

Η ποσοτική προσέγγιση διακρίνεται ως εξής:

- Γεωγραφικό πεδίο δράσης (τόπος)
- Νομική προσωπικότητα
- Αντικείμενο-θεματική
- Τρόπο λειτουργίας-οργάνωσης

Πιο συγκεκριμένα στα επόμενα υποκεφάλαια παρουσιάζεται μια εκτενέστερη ανάλυση των πεδίων της ποσοτικής προσέγγισης. (Σκλιάς 2001)

2.2.1 Γεωγραφικό Πεδίο Δράσης

Ο τόπος δράσης κάθε οργανισμού είναι μείζονος σημασίας. Ορισμένες ΜΚΟ έχουν παίξει το ρόλο τους και έχουν προσφέρει το έργο τους σε παγκόσμιο επίπεδο. Κάποιες άλλες έχουν περιορίσει τα καθήκοντα τους σε εθνικό επίπεδο. Σε καμία όμως περίπτωση δεν μπορούμε να κρίνουμε αρνητικά το έργο τους από τον γεωγραφικό τους περιορισμό.

Ανάλογα με το γεωγραφικό πεδίο διακρίνονται ως εξής:

- Τοπικές ΜΚΟ
- Νομαρχιακές ΜΚΟ
- Περιφερειακές ΜΚΟ
- Εθνικές ΜΚΟ
- Ευρωπαϊκές ΜΚΟ
- Διεθνής ΜΚΟ

Αναλυτικότερα λοιπόν βλέπουμε τις τοπικές ΜΚΟ, όπου μέσα σε στενό κύκλο και με λίγα άτομα να συμμετέχουν σε αυτές αναπτύσσονται και προσφέρουν και καταφέρνουν να επιτύχουν μικρές αλλά ουσιαστικές αλλαγές. Αμέσως επόμενες όπως αναφέρθηκαν είναι οι νομαρχιακές ΜΚΟ, με μεγαλύτερη απήχηση κοινού καλύπτοντας περισσότερα θέματα για συζήτηση και επίλυση. Οι περιφερειακές και εθνικές οργανώσεις, έχουν αναλάβει μεγαλύτερο πεδίο δράσης και φυσικά πολλές από αυτές έχουν υπό την υπόδειξή τους μικρότερες ΜΚΟ που ανήκουν στις τοπικές ή νομαρχιακές. Όπως έχουμε δει και ξέρουμε, οι ευρωπαϊκού και παγκοσμίου βεληνεκούς ΜΚΟ με μεγάλα ονόματα πλέον, αναλαμβάνουν δραστικά το ρόλο τους καταφέροντας σε διεθνές επίπεδο μεγάλες αλλαγές. (NGO 2017)

2.2.2 Νομική Προσωπικότητα

Από την ανάλυση αυτή δεν μπορεί να παραλειφθεί η νομική προσωπικότητα που μπορεί να αποκτήσει ένας ΜΚΟ ανάλογα με τον τρόπο που θέλει να δράσει. Οι ποιό χαρακτηριστικές νομικές μορφές είναι οι παρακάτω:

- Σωματείο
- Αστική εταιρεία με μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα
- Ίδρυμα
- Άτυπη ένωση προσώπων

Πιο επεξηγηματικά το σωματείο είναι μία ένωση φυσικών προσώπων που έχουν θέσει κοινό σκοπό και στόχο και έχει μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Το συλλογικό

τους έργο γίνεται για την κοινωνική ανάπτυξη και το κοινό συμφέρον. Είναι η πιο απλή μορφή μη κυβερνητικού οργανισμού που είναι σταθερή και αναπτύσσεται με το πέρασμα των χρόνων. (Σεραφείμ 2000)

Σύμφωνα με την ΠΟΛ. 3/1992, αστική εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, κατά τις διατάξεις των άρθρων 741 - 784 του Αστικού Κώδικα, Αστική Εταιρεία είναι εκείνη που γίνεται με σύμβαση από δύο ή περισσότερα πρόσωπα που έχουν υποχρέωση να επιδιώκουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό και ιδίως οικονομικό. Έχουν την ίδια αντιμετώπιση με τις ομόρρυθμες εταιρείες καθώς και τους επιτηδευματίες. Επομένως έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις. (Λογιστικός Σύλλογος Αθηνών 2018)

Με τον όρο ίδρυμα εννοούμε το σύνολο της περιουσίας που χρησιμοποιείται για να εξυπηρετήσει έναν κοινό σκοπό. Το ίδρυμα ρυθμίζεται από τις διατάξεις ΑΚ 108-121, δεν αποτελεί ένωση προσώπων και δεν έχει μέλη. Επίσης έχει από μόνο του νομικό χαρακτήρα και παραχωρείτε σε κάποιο φυσικό πρόσωπο ώστε να διεκπεραιωθούν οι στόχοι του. (Γεωργιάδης 2012)

Τέλος η άτυπη ένωση προσώπων, ενώ δεν απέχει πολύ από την έννοια του σωματείου που αναλύθηκε παραπάνω, έχει σημαντικές διαφορές που αξίζει να σημειωθούν. Το πρώτο στοιχείο που την κάνει να ξεχωρίζει είναι η νομική προσωπικότητα την οποία δεν διαθέτει. Ακόμη αποτελείται παραπάνω από ένα άτομα ενώ έχει συγκεκριμένο σκοπό και οργανωτική δομή. Δημιουργείται για να πορεύεται με διάρκεια μέσα στον χρόνο και δεν είναι ευκαιριακή, καθώς επίσης ο σκοπός για τον οποίο έχει συσταθεί δεν επηρεάζεται από τη εσωτερική αλλαγή των ανθρώπων που την απαρτίζουν. (Λογιστικός Σύλλογος Αθηνών 2018)

2.2.3 Αντικείμενο-Θεματική ΜΚΟ

Το πιο σημαντικό κομμάτι της ποσοτικής προσέγγισης είναι το αντικείμενο το οποίο έχει αναλάβει κάθε ΜΚΟ να διεκπεραιώσει. Η ποικιλία που διαθέτουν είναι

ανεξάντλητη και καλύπτει σχεδόν όλους τους τομείς που αφορούν μία κοινωνία.

Επιγραμματικά οι τομείς αυτοί έχουν είναι σχετικοί με τα παρακάτω:

- Πρόνοια
- Υγεία
- Προσφυγικό-Μεταναστευτικό
- Παιδιά
- Περιβάλλον- Οικολογία
- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Αθλητισμός
- Πολιτισμός- Τέχνες

Όταν αναφερόμαστε στο τομέα της *πρόνοιας* εννοούμε ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται ώστε να προσφέρουν στις ευπαθείς ομάδες υλική ή ηθική υποστήριξη με άμεσο ή έμμεσο τρόπο. Σε θέματα που αφορούν την υγεία, την εκπαίδευση, την ηθική αλλά και σε οικονομικά οι ΜΚΟ βρίσκονται στο προσκήνιο και προσφέρουν το έργο τους. Μακροπρόθεσμος στόχος του κράτους πρόνοιας είναι η κοινωνική αποκατάσταση των ατόμων αυτών που χρειάζονται τη βοήθεια και η ισορροπημένη συμβίωση μέσα σε αυτό.

Ο τομέας της *υγείας* έχει απασχολήσει αρκετά θα λέγαμε τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς με πολυποίκιλα θέματα για δράση και επίλυση. Σημαντικό ρόλο έχει η ενημέρωση και η πρόληψη για πολλά θέματα που αφορούν την δημόσια υγιεινή και γίνεται μεγάλη προσπάθεια για κατευθύνουν τον πολίτη ώστε να διαφυλάττουν τους εαυτούς τους και κατ' επέκταση το κοινωνικό σύνολο. Φυσικά αυτό το έργο χρειάζεται στο πλευρό του και το κράτος που σε αυτή τη περίπτωση πρέπει να έχει ενεργό ρόλο χρηματοδοτώντας αυτές τις ενέργειες και να στελεχώνοντας τις οργανώσεις με πλήρως επιστημονικά καταρτιζόμενα άτομα.

Στην περίπτωση του *μεταναστευτικού* και *προσφυγικού* ζητήματος οι ΜΚΟ αναλαμβάνουν να δημιουργήσουν κοινότητες οι οποίες θα βοηθήσουν, τα άτομα που έχουν πάρει την απόφαση βίαια ή με τη θέλησή τους, στην ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο και να μετέχουν εξίσου στα κοινωνικά ζητήματα.

Η παιδική εκμετάλλευση και κακοποίηση παρατηρούμε με λύπη πώς έχει αυξηθεί ραγδαία στις μέρες μας και οι προσπάθειες που γίνονται από τις ΜΚΟ για την καταπολέμηση τους είναι τεράστιες. Με την δημιουργία κοινωνικών ιδρυμάτων προσπαθούν να εξαλείψουν την παιδική εργασία, να εισαχθεί η εκπαίδευση σε τριτοκοσμικές χώρες και να δοθεί η ευκαιρία μόρφωσης σε κάθε παιδί που δεν έχει την δυνατότητα. Επίσης οι ΜΚΟ δίνουν το παρόν και σε παιδιά με ειδικές ανάγκες που χρήζουν βοήθειας και υποστήριξης. (mkoanelixi.wordpress 2017)

Φυσικά ο άνθρωπος από μόνος τους σαν οντότητα δεν θα μπορούσε να σταθεί αν δεν υπήρχε ισορροπία και στο περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει. Αποτελεί απλά έναν κρίκο στην αλυσίδα η οποία για να διατηρηθεί χρειάζεται προστασία. Οι ΜΚΟ παίρνουν στα σοβαρά το ρόλο τους και προστατεύουν το φυσικό πλούτο καθώς αναλαμβάνουν τη φροντίδα πολλών ζώων που βρίσκονται σε κίνδυνο εξαφάνισης από την βαρβαρότητα του ανθρώπου. Μέσα από αθλητικές δραστηριότητες και ενημερώσεις για την ελάττωση ρύπανσης και συμφιλίωσης με το ζωικό περιβάλλον καταφέρνουν να περάσουν θετικά μηνύματα και να υπάρξουν ουσιαστικές αλλαγές.

Στην κατηγορία των *ανθρώπινων δικαιωμάτων* οι ΜΚΟ υπερασπίζονται τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες όπως τις γυναίκες, τα παιδιά, άτομα με ειδικές ανάγκες και πρόσφυγες. Προσπαθούν να αλλάξουν τα δεδομένα και τις προκαταλήψεις που έχουν γεννηθεί και διαιωρίζονται μέσα σε μία κοινωνία και να αφυπνίσουν τους πολίτες. Η ισότητα είναι το μήνυμα που θέλουν να περάσουν όπως επίσης όλοι είμαστε άνθρωποι με ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις. (Ευρωπαϊκή Ένωση 2017)

Οι ΜΚΟ καταφέρνουν να αγγίξουν και το χώρο του *αθλητισμού*. Στόχος τους είναι η υποστήριξη πολλών αθλητών σε αυτό που προσφέρουν καθώς επίσης προσπαθούν να μυήσουν τους νέους σε αθλητικές δραστηριότητες. Μέσα από τον αθλητισμό είτε είναι ατομικός είτε ομαδικός ο άνθρωπος συλλέγει αξίες και ιδανικά που είναι χρήσιμα γενικότερα για τη ζωή του και οι ΜΚΟ συντελούν αποτελεσματικά σε αυτό. (charity4u 2018)

Μπορεί για μερικούς οι τέχνες και ο πολιτισμός να θεωρηθούν δευτερεύουσας σημασίας μπροστά στην υγεία και σε άλλα πιο σοβαρά ζητήματα που μας πλαισιώνουν. Ωστόσο είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας μας που

πρέπει να προβάλλεται για λόγους εξελικτικότητας του ανθρώπου. Η κουλτούρα και η πολιτιστική κληρονομιά προωθείται από τις ΜΚΟ οι οποίες συμβάλλουν ώστε να αναπτύσσονται τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. (kathimerini 2018)

2.2.4 Τρόπος Λειτουργίας-Οργάνωση ΜΚΟ

Ακόμα μία σημαντική διάκριση των ΜΚΟ είναι ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούν και οργανώνονται. Σε αυτό έχει πρωταγωνιστικό ρόλο η πηγή χρηματοδότησης τους και βασιζόμενοι σε αυτό διακρίνουμε τρεις κατηγορίες.

Μη κυβερνητικές οργανώσεις, που καταφέρνουν να αποκομίζουν μεγάλα ποσά εσόδων και η λειτουργία τους θυμίζει πολυεθνική εταιρεία. Ένα τρανταχτό παράδειγμα που θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε το μέγεθος αυτό είναι η UNICEF και η WWF. Τέτοιου είδους οργανώσεις θα πρέπει να έχουν ξεκάθαρη ιεραρχική δομή και οργάνωση καθώς η κορυφή της ιεραρχίας να απαρτίζεται από επαγγελματίες. Να τονίσουμε πως η χρηματοδότηση σε αυτού του είδους οργανώσεις γίνεται από τα απλά μέλη-εθελοντές. Το έργο τους θα πρέπει να είναι αντίστοιχο των προσδοκιών, αν αναλογιστούμε τα έσοδα που εισπράττουν, έτσι λοιπόν έχουν παγκόσμια εμβέλεια δράσης με ιδιαίτερη προσέγγιση στις τριτοκοσμικές χώρες.

Κατά ένα λιγότερο σκαλοπάτι συναντάμε τα κοινωνικά φόρουμ (οργανώσεις) που στηρίζονται κυρίως στην χρηματοδότηση μελών και εθελοντών. Δεν συγκρίνεται το έργο τους με τις «πολυεθνικές» οργανώσεις καθώς περιορίζεται σε εθνικό επίπεδο. Τα κίνητρα τους γεννιούνται μέσα από μαζικές συγκεντρώσεις, εστιάζουν απευθείας στα προβλήματα και βρίσκουν άμεσα λύσεις σε αυτά. (Κριεμάδης & Χρηστάκης 2009)

Στη βάση, βρίσκουμε πλέον ομάδες που στελεχώνονται από ελάχιστα άτομα, βασιζόμενες σε ατομικές προσπάθειες. Η χρηματοδότηση απορρέει καθαρά από τους ίδιους τους εθελοντές οι οποίοι προβαίνουν σε ενέργειες που έχουν στόχο την επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν μέσα σε κλειστό κύκλο της κοινωνίας.

2.3 ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η ποιοτική προσέγγιση του θέματος ασχολείται κυρίως με ζητήματα που στηρίζονται καθαρά σε προσωπικές αποφάσεις. Ο κάθε άνθρωπος χτίζει κατά τη διάρκεια της ζωής του ένα συγκεκριμένο τρόπο σκέψης και βάση αυτού συμπεριφέρεται και πράττει τόσο σε επαγγελματικό όσο και προσωπικό επίπεδο.

Είναι γεγονός, ότι μέσα από τα ερεθίσματα που λαμβάνουμε από τη καθημερινότητα, διαμορφώνουμε συνεχώς και μια διαφορετική εικόνα για τα ζητήματα που απασχολούν τη κοινή γνώμη. Σε κάποια από τα ζητήματα αυτά αισθανόμαστε την ανάγκη να δώσουμε δυναμικό παρών και να βάλουμε και εμείς το λιθαράκι μας για την εξισορρόπηση της κατάστασης, ενώ σε άλλα απλά παραμένουμε θεατές της πραγματικότητας και αφήνουμε τα πράγματα να κυλήσουν αβίαστα. (Σκλιάς & Χουλιάρης 2002)

Ας μιλήσουμε όμως για τη στιγμή που στον άνθρωπο ξυπνάει μέσα του το αίσθημα της προσφοράς. Αυτής της μοναδικά ανεξέλεγκτης ανάγκης για παροχή βοήθειας με κάθε τρόπο, με οποιοδήποτε κόστος υλικό ή συναισθηματικό, και με κανένα αποτέλεσμα προκαθορισμένο.

Όταν κάποιος γύρω μας αποφασίζει να προσφέρει, δεν σκέφτεται τι κόστος θα έχουν οι ενέργειες του ή αν η κατάληξη θα είναι επιτυχής. Το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι ο τρόπος και οι αποδέκτες των ενεργειών του.

Η προσφορά ως ιδανικό είναι ανεξάρτητη από ηπιείρους, χώρες και κοινωνικές ομάδες, και η μαγεία η οποία μπορούμε να πούμε ότι τη χαρακτηρίζει έγκειται στο γεγονός πως τίποτα δεν θεωρείται και δεν θα θεωρείται δεδομένο. Υπάρχουν «πράξεις προσφοράς» λοιπόν που τα αποτελέσματά τους μπορούν να γίνουν ορατά άμεσα, μέσα σε λίγα μόνο λεπτά από την υλοποίηση μιας καλής πράξης. Το να προσφέρεις ένα πιάτο ζεστό φαγητό, σε έναν άστεγο στο κέντρο της Αθήνας είναι προφανές ότι σε γεμίζει για μια στιγμή με την απαιτούμενη ικανοποίηση για τη πράξη σου, καθώς δίνεις ελπίδα και χαρά σε έναν πεινασμένο άνθρωπο που το

έχει πραγματικά ανάγκη. Συμβαίνει άραγε όμως το ίδιο και για τους χιλιάδες άστεγους που συναντά κανείς διάσπαρτους στους δρόμους της πόλης?

Προφανώς και μία μεμονωμένη πράξη προσφοράς, αδιαμφισβήτητα χαρακτηρίζεται με επιδοκμασία, ωστόσο αξίζει να αναλογιστούμε πόσο διαφορετικά θα μπορούσαν να είναι τα πράγματα εάν τη θέση της ατομικής πρωτοβουλίας έπαιρνε μία μαζική και καλά οργανωμένη δράση. Θα πρέπει να κατανοήσουμε καλά λοιπόν, ότι μία μεμονωμένη πράξη είναι δυνατόν να προσφέρει μία μικρή «ανάσα» ελπίδας σε κάθε τι που χρίζει βοήθειας εκεί έξω.

Ωστόσο ας φανταστούμε πόσο καταλυτική θα ήταν η κατάληξη στα πλαίσια μιας μαζικής πρωτοβουλίας. Η εθελοντική προσφορά κάτω από τον μανδύα ενός αθροιστικού χαρακτήρα, μπορεί να μην δίνει άμεσα ορατά αποτελέσματα αλλά μεγιστοποιεί τις πιθανότητες για καθοριστική επίλυση μελλοντικά. Κάθε μια ενέργεια, δεν είναι παρά ένα μικρό λιθαράκι στη προσπάθεια για τη συνολική άμβλυση του προβλήματος, ωστόσο και πάλι σε αυτό το σημείο τίθεται ακόμη μία παράμετρος που ίσως σε ένα βαθμό επηρεάζει τη συνοχή και την οργάνωση κάθε εθελοντικής ομάδας. (Ευρωπαϊκή Ένωση 2017)

Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, κάθε άνθρωπος έχει διαφορετικό τρόπο και κριτήριο σκέψης. Οι λόγοι για τους οποίους κάποιος λοιπόν μπορεί να είναι μέλος ή να επιζητά την ένταξή του σε μια εθελοντική ομάδα, είναι προσωπικοί και διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα, η προσωπικότητα του καθενός, τα βιώματα, ο τρόπος με τον οποίο έχει μεγαλώσει ή ο κοινωνικός περίγυρος, διαμορφώνουν σε ένα σημαντικό βαθμό το επίπεδο κριτικής σκέψης καθώς και επηρεάζουν αποτελεσματικά τα κριτήρια για τα οποία ένας άνθρωπος αποφασίζει να δραστηριοποιηθεί στο κοινωνικό σύνολο στο οποίο ζει. Αυτό ασφαλώς και δεν αποτελεί τροχοπέδη για την συμμετοχή σε δράσεις και εκτός συνόρων.

Παραδείγματος χάρη, μία εθελοντική ομάδα που έχει ως αντικείμενο την καταπολέμηση της παιδικής εκμετάλλευσης στην Ελλάδα, είναι απόλυτα φυσιολογικό να ευαισθητοποιείται και για αντίστοιχα κρούσματα που συναντά κανείς σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Υπάρχουν τέλος, και ομάδες ανθρώπων που στη

φιλοσοφία τους συμπεριλαμβάνουν περισσότερους από έναν τομείς δράσης. Χαρακτηριστικά, μία ομάδα εθελοντών που επικεντρώνονται γύρω από τη προστασία του περιβάλλοντος, έχοντας ως στόχο την οικολογική ισορροπία στο πλανήτη, στρέφουν ταυτόχρονα και τη προσοχή τους στη προστασία και φροντίδα ζωντανών οργανισμών που διαφυλάσσουν την ύπαρξη ζωής ανά τους αιώνες.

2.3.1 Είδος-Ποιότητα Κινήτρου

Βασικό κίνητρο για να πάρει κάποιος την απόφαση να ενταχθεί εθελοντικά σε κάποιον μη κυβερνητικό οργανισμό, εκτός από το πού δραστηριοποιείται και ποιά είναι η θεματική της, αποτελεί και η ποιότητα. Όταν αναφερόμαστε στη λέξη ποιότητα αυτό που αντιλαμβανόμαστε είναι πώς το προϊόν, είτε είναι υλικό ή υπηρεσία, το οποίο καλούμαστε να πουλήσουμε ή να αγοράσουμε πρέπει να πληροί τις προδιαγραφές με τις οποίες δημιουργήθηκε και να ικανοποιεί τις υπονοούμενες ανάγκες.

Αντίστοιχα στις ΜΚΟ πρέπει να υπάρχει ποιότητα στο έργο που προσφέρουν όπου στην περίπτωση αυτή ορίζεται από τους εθελοντές. Πιο συγκεκριμένα ο άνθρωπος που έχει αποφασίσει να ενταχθεί σε ένα σύνολο και να βοηθήσει με το έργο του στην κοινωνία κρίνεται επιτακτική η ανάγκη να είναι ευσυνείδητος και ρεαλιστής.

Υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες ΜΚΟ που προκύπτουν από τον τρόπο που αποφασίζουν να δράσουν τα μέλη μέσα σε αυτές. Οι ρεαλιστικές ΜΚΟ και οι μετά-υλιστικές ΜΚΟ.

Στις ρεαλιστικές ΜΚΟ εντάσσονται οι περιπτώσεις ανθρώπων που δραστηριοποιούνται μέσα σε αυτές με κοινό όραμα και στόχους που μπορεί να είναι συνδεδεμένοι με κάποιο κομμάτι της καθημερινότητας τους. Από ομάδες ατόμων που συγκεντρώνονται για να βοηθήσουν ανθρώπους με αναπηρία ή σεισμοπαθείς, μέχρι το σύλλογο γονέων και κηδεμόνων, διακρίνεται η πραγματική καθημερινότητα και προβλήματα υπαρκτά περιμένουν να λυθούν. Χαρακτηριστικό

είναι η άμεση επιρροή που έχουν οι ενέργειες των εθελοντών απέναντι σε ένα κοινωνικό ζήτημα και η άμεση αντιμετώπισή του. (Σταθόπουλος 1999)

Γεγονότα που εκτυλίσσονται μέσα στην κοινωνία και χρήζουν την άμεση βοήθεια και κοινωνική προσφορά, είναι απαραίτητο να αντιμετωπίζονται με συνείδηση. Ο εθελοντής που καλείται να έρθει απέναντι από αυτές τις συνθήκες, με στόχο, πειθαρχία και διάθεση κάνει ότι καλύτερο μπορεί γιατί το έχει επιλέξει ο ίδιος με δική του βούληση. (weareallcitizens 2017)

Από την άλλη μεριά έχουμε τις μετά-υλιστικές ΜΚΟ όπου τα αποτελέσματα των εθελοντικών ενεργειών είναι μακροπρόθεσμα. Τα μέλη αυτών των οργανώσεων θέτουν στόχους τους οποίους δύσκολα θα έχουν άμεση ισχύ αλλά κυρίως δεν αγγίζουν άμεσα τους ίδιους παρόλα αυτά τους κινητοποιούν. Αναφορικά, τα θέματα οικολογίας και περιβάλλοντος δεν μπορούν να έχουν άμεση εφαρμογή και χρειάζεται αρκετός καιρός μέχρι να υπάρξουν διακριτά αποτελέσματα. (Σταθόπουλος 1999)

Πρόκειται επίσης, για ιδεολογικά ζητήματα και επιδιώξεις που πολλές φορές δεν έχουν υπόσταση και είναι ουτοπικά. Αυτού του τύπου οι εθελοντές αγωνίζονται για την διαφύλαξη και την προάσπιση δικαιωμάτων που έχουν παγκόσμιο συμφέρον και είναι για το κοινό «καλό». Για να γίνει κατανοητό, μπορούμε να πούμε ως παράδειγμα την καταπολέμηση των κρατικών διαμαχών ή την ανάπτυξη σε ίσο επίπεδο με τον υπόλοιπο κόσμο των τριτοκοσμικών κρατών.

2.3.2 Καθολική-Μερική Αποδοχή Του Θέματος Των ΜΚΟ

Φυσικά δεν είναι όλοι οι στόχοι και τα θέματα που έχουν αναλάβει να διεκπεραιώσουν οι ΜΚΟ κοινωνικώς παραδεκτά. Σημαντικό ρόλο έχει σε αυτό το κομμάτι η συνείδηση και η παιδεία του πολίτη το πόσο ενημερωμένος ή ακόμη και το πόσο των αγγίζουν οι αλλαγές που θα επιφέρει μία ΜΚΟ.

Όσο αναφορά την καθολική αποδοχή του θέματος, τα ζητήματα και οι προτάσεις των εθελοντικών οργανισμών είναι ως επί το πλείστον παραδεκτά και

αδιαμφισβήτητης βοήθειας. Αν σκεφτούμε πώς τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν άνθρωποι της τρίτης ηλικίας ή άτομα με ειδικές ανάγκες ακόμα και περιβαλλοντικά ζητήματα όπως η ανάγκη για αναδασώσεις, αγγίζουν άμεσα την κοινωνία τότε κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί την προσφορά βοήθειας σε αυτές τις περιπτώσεις. (Σταθόπουλος 1999)

Σε τέτοιες χαρακτηριστικές περιπτώσεις κανένας δεν θα αντιπαρατεθεί ή ενοχληθεί γιατί είναι ευαίσθητα διαχρονικά σημεία που πάντα θα επιζητούν την προσοχή και την συλλογική προσπάθεια επανένταξης αυτών των ατόμων. Σε αυτή τη κατηγορία ο κάθε άνθρωπος είναι υποστηρικτής των εθελοντικών κινημάτων καθώς τον αγγίζουν άμεσα τα θέματα που έχουν αναλάβει να περατώσουν.

Στον αντίποδα βρίσκεται η μερική αποδοχή του θέματος. Τμήματα δηλαδή της κοινωνίας αποδέχονται τις ενέργειες των ΜΚΟ στους στόχους που έχουν αναλάβει να διεκπεραιώσουν. Πρόκειται για θέματα που δεν υπάρχει καθολική συναίνεση από το σύνολο καθώς οι συνήθειες τους και η παιδεία που έχουν αποκομίσει στη ζωή τους είναι αντίθετη από αυτά. (Σταθόπουλος 1999)

Δεν είναι όλες οι δράσεις παραδεκτές από τον κόσμο και μερικές βρίσκονται έξω από τις νόρμες της καθημερινότητας. Παρόλα αυτά υπάρχουν ένθερμοι υποστηρικτές και σε αυτές τις περιπτώσεις. Σαν παράδειγμα θα μπορούσε να αναφερθεί το μεταναστευτικό ζήτημα που έχει ταραξεί τις ισορροπίες της κοινωνίας καθώς πολλοί δεν έχουν επηρεαστεί θετικά από αυτό το γεγονός. Οι ΜΚΟ όμως συνεχίζουν το έργο τους ακόμα και αν δέχονται αυτή την αυστηρή κριτική του συνόλου.

2.3.3 Μονοθεματική-Πολυθεματική Ενασχόληση ΜΚΟ

Κατηγορία της ποιοτικής προσέγγισης αποτελεί ο αριθμός των θεμάτων που ασχολείται μία ΜΚΟ. Διακρίνουμε την μονοθεματική και την πολυθεματική δραστηριότητα που είναι σχεδόν ξεκάθαρος ο όρος τους.

Από την μία πλευρά λοιπόν έχουμε την μονοθεματική ενασχόληση όπου οι δραστηριότητες τους προσηλώνονται και εστιάζουν σε ένα θέμα. Αυτή η σκοπιά έχει ως χαρακτηριστικό την συνοχή και την οργάνωση για τα επόμενα βήματα δράσεων και υπάρχει χρόνος για μελέτη του έργου με αποτέλεσμα να γίνονται αντιληπτές οι δυσκολίες που καλούνται να αντιμετωπίσουν και να καταστρώνεται ένα ολοκληρωμένο πλάνο για την επίτευξη του στόχου.

Όταν το θέμα είναι μοναδικό καθίσταται πιο εύκολο να καταγραφούν τα προβλήματα και να καθοριστούν οι ρόλοι και οι εργασίες μέσα στην ομάδα. Επομένως στα μέλη της οργάνωσης δίνονται συγκεκριμένες αρμοδιότητες που είναι υπεύθυνοι να τις εκτελέσουν με μεθοδικότητα, υπευθυνότητα και σύνεση, κάτι που δεν είναι δύσκολο από τη στιγμή που υπάρχει συγκεκριμένο πλάνο εργασίας για τον καθένα τους. (Petras κ.α. 2005)

Παράλληλα βρίσκουμε και τις ενώσεις ατόμων που οι θεματικές τους ποικίλουν και λαμβάνουν μέρος σε πολλά ζητήματα. Η πολυθεματική τους ενασχόληση σαφώς έχει να κάνει και με τα κοινωνικά ζητήματα που απαιτούν συνεχή παρακολούθηση αλλά και με τις πολιτικές δραστηριότητες χωρίς όμως να ταυτίζονται με τον κοινό όρο της πολιτικής.

Για να γίνει πιο ακριβές οι ενώσεις ατόμων ασχολούνται με ζητήματα που απασχολούν και τον πολιτικό κόσμο. Η διαφορά όμως είναι πως οι ενέργειες που γίνονται από ανθρώπους που είναι εμπλεκόμενοι με τον βίο της πολιτικής αποσκοπεί σε κομματικές εξυπηρετήσεις, σε αντίθεση με την οργάνωση που ο στόχος τους είναι ανθρωπιστικός. (Petras κ.α. 2005)

Μέσα στο μη κυβερνητικό παρασκήνιο τα μέλη που εμπλέκονται όπως είναι φυσικό έχουν κομματικές πεποιθήσεις που μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους. Αυτό όμως δεν τους εμποδίζει από το να ασκήσουν το καθήκον τους ως εθελοντές και δεν αποκλείεται να αποδειχτεί παραγωγική η διαφοροποίηση τους αυτή μέσα από συζητήσεις και ποικίλη ανταλλαγή απόψεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΚΟ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλύσουμε το μέγεθος της σημαντικότητας του έργου που προσφέρουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε τοπικό επίπεδο. Ο ρόλος που έχουν αναλάβει να διαδραματίσουν είναι αναπόφευκτα απαραίτητος για πολλά σημεία του πλανήτη μας που αντιμετωπίζουν πάσης φύσεως προβλήματα.

Σαφέστατα μπορούμε να πούμε πως είναι ο ενδιαμέσος σταθμός για την επικοινωνία αλλά και την μετάδοση προβλημάτων μεταξύ της κοινωνίας και του κράτους. Λειτουργούν σαν φερέφωνο των πολιτών, από την άλλη όμως για να έχουν ουσιαστικά αποτελέσματα σε αυτό που έχουν αναλάβει θα πρέπει να είναι ανεξάρτητες από κάθε είδους κρατική παρέμβαση καθώς και διαφημιστικής προβολής.

Ανεξάρτητα λοιπόν από την σχέση τους με την πολιτεία οι ΜΚΟ συνεχώς αυξάνουν και πολλαπλασιάζουν το έργο τους, θέτουν στόχους εντός και εκτός συνόρων, προσφέρουν εκεί που η ίδια η κοινωνία δεν μπορεί να βοηθήσει, ενισχύουν τα μέσα δράσης τους είτε είναι σε ανθρώπινο δυναμικό είτε σε εξοπλισμό και αλλάζουν την ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων. Για να καλυφθούν βέβαια όλες αυτές οι ανάγκες δεν αρκούν μερικές μόνο οργανώσεις, επομένως παρατηρούνται ανοδικές τάσεις στους εθελοντικούς οργανισμούς με πολυποίκιλες θεματικές προκειμένου να καλύψουν το ευρύ φάσμα των αναγκών.

Ο λόγος για τον οποίο καλείτε να δημιουργηθεί μια οργάνωση τέτοιου είδους είναι εκτός από πρακτικός και συμβουλευτικός. Όταν ακούμε τη λέξη ΜΚΟ στο μυαλό μας έχουμε την έννοια της βοήθειας και την κάλυψη υλικών αναγκών σε ανθρώπους που το έχουν ανάγκη. Πρέπει να πούμε όμως πώς εκτός από την ανθρωπιστική βοήθεια υπάρχουν και άλλου είδους δράσεις που πλαισιώνουν τον όρο.

Αναφορικά, οι ΜΚΟ προασπίζουν τον εθελοντισμό και παρακινούν τα άτομα στην έννοια της προσφοράς καθώς δίνουν ιδιαίτερη σημασία στην ενδυνάμωση θεσμών και την ανάπτυξη ικανοτήτων. Είναι δύο παράγοντες που έχουν ως στόχο την εσωτερική ανάπτυξη του οργανισμού για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του. Ιδιαίτερη βαρύτητα επίσης δίνεται και στην αναπτυξιακή εκπαίδευση μέσα από ειδικά προγράμματα και αρκετό εκπαιδευτικό υλικό ώστε να υπάρχει μια ομαλή ανέλιξη μόρφωσης σε άτομα που δεν έχουν την δυνατότητα. Φυσικά δεν μπορούμε να αποκλείσουμε τις περιβαλλοντικές δράσεις που έχουν ανοδική πορεία στο χρόνο και προσπαθούν να διασφαλίσουν ένα ισορροπημένο οικοσύστημα. (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο 2017)

Είναι σπουδαίος ο λόγος που έχουν δημιουργηθεί και ο ρόλος που έχουν αναλάβει ζωτικός. Θα λέγαμε πώς αντικαθιστούν σε πολλά σημεία το έργο που θα έπρεπε να έχει αναλάβει η πολιτεία, καλύπτει τα κενά της και συμπληρώνει εκεί που είναι απαραίτητο. Επομένως η αναγκαιότητα για αριθμητική αύξηση τόσο σε οργανώσεις όσο και σε δυναμικό είναι μεγάλης σημασίας για να καλυφθούν όσο το δυνατόν περισσότερες αδυναμίες της κοινωνίας.

3.1.1 Ανθρωπιστική Και Έκτακτη Βοήθεια

Αναλύοντας αρχικά την φράση ανθρωπιστική βοήθεια εννοούμε τις ενέργειες που γίνονται για την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και κάλυψης ειδών πρώτης ανάγκης σε ανθρώπους που βιώνουν δύσκολες καταστάσεις ανεξαρτήτου φύλλου, ιθαγένειας και θρησκείας. Οι ΜΚΟ έχουν δημιουργηθεί και δεσμευτεί στο να καλύπτουν αυτές τις ανάγκες με όποιο τρόπο και κόστος υπάρχει ώστε να τονώσουν τις ομάδες που έχουν πληγεί από τις δυσκολίες όπως τις πολεμικές κρίσεις ή σκληρά φυσικά φαινόμενα (π.χ. πλημμύρες, πυρκαγιές, σεισμοί). (Ευρωπαϊκή Ένωση 2017)

Η αυξητική τάση των φαινομένων αυτών τα τελευταία χρόνια έχουν δώσει ισχυρό πάτημα για αριθμητική εξέλιξη των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων. Η συμβολή τους είναι μεγάλη σε εθνικά πλαίσια, όπου συμβάλλουν για την

διαφύλαξη της ποιότητας ζωής για όλους τους πολίτες μέσα σε ένα κράτος που πρέπει να τους φροντίζει και να διαφυλάττει τα δικαιώματά τους. Ωστόσο, έντονες και εξίσου σημαντικές είναι οι παγκόσμιες ενέργειες που γίνονται καθώς έχουν δημιουργηθεί ισχυροί οργανισμοί που καλούνται να εκτελέσουν το δύσκολο έργο της προσφοράς.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, που εκτός από τον πολιτικό χαρακτήρα που διαθέτει και είναι ευρέως γνωστή, καλύπτει και ένα άκρως σημαντικό κομμάτι ανθρωπιστικής βοήθειας. Η Ε.Ε. λοιπόν, χρησιμοποιώντας για να ξεχωρίσει την ανθρωπιστική της πλευρά το ακρωνύμιο ECHO (European Civil Protection And Humanitarian Aid Operations), είναι παρούσα και έχει αναλάβει έργο για ζητήματα που έχουν προκύψει στην ανθρωπιστική κρίση όπως στην περίπτωση της Συρίας, το Νότιο Σουδάν καθώς και την Δυτική Αφρική που έχει πληγεί από τον ιό του έμπολα. Ιστορικά παρέχει τις υπηρεσίες της από 1992 σε πάνω από 140 χώρες. Έχει στην «ποδιά» της και χρηματοδοτεί μη κυβερνητικές οργανώσεις, οργανώσεις του Ερυθρού Σταυρού και του ΟΗΕ. (Ευρωπαϊκή Ένωση 2017)

Η κρίση που έχει δημιουργηθεί από τα γεγονότα που μαστιάζουν ορισμένα κράτη, δημιουργεί την ανάγκη για ανάπτυξη και μεγαλύτερη οργάνωση τέτοιων κοινωνικών δράσεων. Αξίζει να αναφερθούμε για τους πολέμους που έχουν γίνει στα χρονικά σε Ιράκ και Αφγανιστάν που οι ΜΚΟ προσέφεραν τις υπηρεσίες τους με ιατρική περίθαλψη την στιγμή που είχαν λεηλατηθεί οι νοσοκομειακές μονάδες εν όψει αυτού, καθώς και την ηθική και ψυχολογική υποστήριξη που παρείχαν.

Αν ανατρέξουμε σε όλες τις περιπτώσεις που χρήζουν ανθρωπιστικής βοήθειας θα συνειδητοποιήσουμε πόσο σημαντικό και απαραίτητο είναι το έργο των ΜΚΟ. Ιδιαίτερης σημασίας τα τελευταία χρόνια είναι οι τριτοκοσμικές χώρες όπου πάσχουν σε πολλούς τομείς και στερούνται πολλά περισσότερα αγαθά τα οποία εμείς τα θεωρούμε δεδομένα από την αρχή της ύπαρξης μας. Κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος και την εστίαση της προσοχής από τους οργανισμούς που καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την ελαχιστοποίηση των βιοποριστικών θεμάτων.

3.1.2 Αναπτυξιακή Εκπαίδευση

Η παιδεία αποτελεί βασικό συστατικό για να λειτουργήσει μία κοινωνία ομαλά και να υπάρχει σεβασμός μεταξύ των πολιτών. Αντίστοιχα ένα τόσο σημαντικό κεφάλαιο όπως η παιδεία πρέπει να διεισδύει και στις μη κυβερνητικές οργανώσεις προκειμένου να υπάρξει επιτυχία στην εκπλήρωση της αποστολής τους. Πιο συγκεκριμένα, η εκπαίδευση είναι αυτή που δίνει τροφή για σκέψη και κατ' επέκταση λύση σε πολλά ζητήματα. Με γνώμονα την εκπαίδευση οι ΜΚΟ εκτός από ανθρωπιστική βοήθεια, προωθούν αναπτυξιακά προγράμματα προκειμένου να μεταφέρουν γνώσεις που είναι σημαντικές για την εξελικτικότητα του κάθε ατόμου.

Η αναπτυξιακή εκπαίδευση σαν όρος χαρακτηρίζεται ως η εκπαίδευση που διδάσκει πώς όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι μεταξύ τους ανεξαρτήτου χρώματος, θρησκευτικής πεποίθησης και γενετικής ανισότητας. Οι πολιτιστικές και γλωσσικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των κρατών αποτελούν ευκαιρία για εμπλουτισμό γνώσεων και μέσα από την εκμάθηση της ιστορίας του κάθε λαού να εξαλείφονται οι ρατσιστικές τάσεις. Ακόμη η αναπτυξιακή εκπαίδευση λειτουργεί με στόχο την δημιουργία ισότιμων ευκαιριών για όλους. (Τσαούσης 1996)

Για να λειτουργήσει σωστά η αναπτυξιακή εκπαίδευση εφαρμόζονται ορισμένα μοντέλα- διαδικασίες που πρέπει να ακολουθηθούν ώστε να υπάρξουν θεμιτά αποτελέσματα. Η μαθησιακή διαδικασία έχει να κάνει με την θέσπιση αξιών που είναι σημαντικές για την ύπαρξη του ατόμου. Η αξία της αλληλεγγύης, της ισότητας, συνεργασίας και την συμμετοχής κάνουν το κάθε ένα από εμάς να λειτουργούμε με ανθρώπινο χαρακτήρα. Για αυτό λοιπόν στην αναπτυξιακή εκπαίδευση εντάσσεται η κριτική ικανότητα, η αλληλεπίδραση με αυτό που θεωρεί ο καθένας «διαφορετικό» και εκτός των δεδομένων του.

Φυσικά για να υπάρξουν θετικά αποτελέσματα και για να ανταποκριθεί ο μαθητευόμενος σε όλα αυτά που καλείτε να αποδεχτεί και να αλλάξει πρέπει να ληφθεί υπόψη το περιβάλλον στο οποίο ζει καθώς επίσης και το επίπεδο μόρφωσης που ήδη βρίσκεται. Ακόμη η διάδραση με άλλα άτομα και η ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών είναι μία καλή πρακτική εξάσκηση για να

ενεργοποιήσει και άλλα στοιχεία όπως αυτά της αλληλεγγύης και η ανθρώπινη ευαισθησία.

Στόχος της αναπτυξιακής εκπαίδευσης δεν είναι άλλη από την προσωπική αλλαγή ώστε κάτι νέο και διαφορετικό να μην απορρίπτεται οριστικά και από την αρχή. Να υπάρχει αποδοχή στην εξέλιξη και να εξαλείφονται στοιχεία κάθε είδους αποκλεισμού. Τα θέματα που θίγει αυτού τους είδους η εκπαίδευση και προσπαθεί να εντάξει έναν ανθρώπινο χαρακτήρα στις ζωές πολλών ανθρώπων και απασχολούν τις ΜΚΟ είναι η φτώχεια και η εξάλειψη της, το μεταναστευτικό ζήτημα, θέματα παγκοσμιοποίησης καθώς και τις σχέσεις ανάμεσα στις αναπτυγμένες χώρες και τον Νότο που πλήττεται από πολλά βιοποριστικά ζητήματα, η ειρήνη και η ανάπτυξη μεταξύ των κρατών καθώς οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα. (Τσαούσης 1996)

Κλείνοντας χαρακτηριστικό παράδειγμα αναπτυξιακής εκπαίδευσης είναι η ACTION AID που δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 40 χώρες και συνεργάζεται με κατοίκους των φτωχότερων χωρών του κόσμου για την εξάλειψη της ανέχειας και της ανισότητας. Έχει εφαρμόσει ειδικά μαθησιακά προγράμματα σε πολλά σχολεία της χώρας που περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά θέματα καθώς και κοινωνικά ζητήματα όπως οι φυλετικές διακρίσεις χρησιμοποιώντας διαδραστικά προγράμματα για εύκολη και γρήγορη αφομοίωση. (education.actionaid 2018)

3.1.3 Περιβαλλοντική Δράση

Σημείο σταθμός αποτελεί το περιβάλλον για τις ΜΚΟ και για την ανάπτυξή τους. Πολλές από αυτές και βάσει της ιστορικής μας αναφοράς έχουν καταφέρει να δημιουργήσουν ισχυρά θεμέλια στον τομέα της οικολογίας, στην φροντίδα του περιβάλλοντος και της ισορροπίας του οικοσυστήματος.

Η καταπάτηση και η σπατάλη των πόρων που προσφέρει η φύση μπορεί να μην έχει άμεσο αντίκτυπο στην κοινωνία μας αλλά μακροπρόθεσμα οι νέες γενεές θα

βιώσουν τεράστιες κλιματικές αλλαγές που θα αλλάξουν όλοι την σύσταση του περιβάλλοντος. Σε αυτό το σημείο πολλές ΜΚΟ παίρνουν θέση κοιτώντας στο μέλλον και προβαίνουν σε εθελοντικές ενέργειες για την διαφύλαξη αυτού του ιδανικού.

Η φιλοσοφία που υπάρχει σχετικά με τις περιβαλλοντικές δράσεις δεν είναι τόσο απλή όσο φαίνεται. Στόχος και σε αυτή τη περίπτωση εξακολουθεί να είναι ο άνθρωπος ο οποίος πρέπει να μάθει να ζει αρμονικά και να είναι παραγωγικός μέσα στο περιβάλλον. Επιπλέον πρέπει να γίνει γνωστό πώς ακόμα και η φύση έχει όρια τα οποία αυτόβουλα πρέπει να σεβόμαστε, να αναλαμβάνουμε την ευθύνη ο καθένας ξεχωριστά αλλά και ως σύνολο μέσα από νομοθετικές θεσπίσεις και ελεγκτικούς φορείς. Ακόμη οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ μέσα στα πλαίσια των προγραμμάτων τους προσπαθούν να εντάξουν στην καθημερινότητα μας την οικολογική συνείδηση μέσα από έμπρακτες συνήθειες, όπως για παράδειγμα η σωστή ανακύκλωση, έτσι ώστε να βάζουμε όλοι το λιθαράκι μας για ένα καλύτερο μέλλον για τις επόμενες γενιές και να μην σκεφτόμαστε εγωιστικά. Να φερόμαστε υπεύθυνα και με σεβασμό προς το περιβάλλον γιατί αυτό δείχνει έμμεσα πώς σεβόμαστε την ύπαρξη του συνανθρώπου μας.

Ο άνθρωπος έχει γίνει ο κυρίαρχος εκμεταλλευτής του φυσικού πλούτου και είναι υπεύθυνος για την βιώσιμη ανάπτυξη του πλανήτη. Με τον όρο βιώσιμη ή αειφόρος ανάπτυξη εννοούμε τα τρία πιο βασικά στοιχεία που διατηρούν ένα κράτος σε απόλυτη ισορροπία αν διαχειρίζονται σωστά. Αυτά είναι η οικονομία, η κοινωνία και το περιβάλλον και έχουν εξίσου την ίδια βαρύτητα. Επομένως είναι άκρως σημαντικό το έργο που έχουν αναλάβει οι ΜΚΟ σε αυτό τον τομέα και γίνεται προσπάθεια ακόμα και σε συνεργασία με επιχειρήσεις να παρακινήσουν πολλούς ανθρώπους στον εθελοντισμό.

Βλέπουμε , μάλιστα, πολλές επιχειρήσεις που έχουν βραβευτεί για τις περιβαλλοντικές τους δράσεις και την προσπάθεια που καταλαμβάνουν ώστε να επιτύχουν μία αξιολογή πορεία σε πολλές εθελοντικές εργασίες. Αξιοσημείωτο είναι το παράδειγμα της τσιμεντοβιομηχανίας Lafarge που είναι παγκόσμια ηγέτιδα στον τομέα των δομικών υλικών και με τις μεγαλύτερες καταγραφές αέριων ρύπων σε

παγκόσμια κλίμακα, σε συνεργασία με την WWF κατάφερε να μειώσει κατά 10% τις εκπομπές της έως και το 2010. Ακόμη σε συμφωνία η εταιρεία Lafarge έχει δεσμευτεί να προσφέρει στο έργο της WWF «Αναγέννηση Δασών» προκειμένου να διαφυλαχθεί η βιοποικιλότητα του οικοσυστήματος. (Lafarge 2018)

Ακόμα ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εταιρεία πετρελαιοειδών BP όπου αδιαμφισβήτητα πρέπει να τηρεί όλες τις προδιαγραφές για την περιβαλλοντική προστασία. Οι διαδικασίες που ακολουθεί καθώς και τα μέτρα ασφαλείας είναι πολύ αυστηρά. Η BP λοιπόν, σε μία όχι τόσο συνηθισμένη για το είδος της ενέργεια, σε συζήτηση με θαλάσσιες τοπικές αρχές και την επιστημονική κοινότητα αποφάσισαν να αποφύγουν την σεισμική και γεωγραφική έρευνα που είχαν αναλάβει σε πολλές ακτογραμμές για την άντληση πετρελαίου. Αυτή η διαδικασία, όπως αποδείχτηκε, εξέπεμπε ηχητικά κύματα που προκαλούσε ανισορροπία στα θαλάσσια θηλαστικά και τις χελώνες που ζούσαν στα σημεία αυτά. (BP 2018)

Παρατηρούμε λοιπόν πώς οι επιχειρήσεις πλέον δεν κλείνουν τα μάτια στα τεράστια περιβαλλοντικά ζητήματα και σε συνεργασία με μεγάλες ΜΚΟ συζητούν για παραμέτρους και θέτουν όρια που είναι κερδοφόρα για ένα καλύτερο μέλλον μέσα στο περιβάλλον που μας φιλοξενεί και θα εξακολουθεί να το κάνει αν το φροντίζουμε για πολλά χρόνια ακόμα.

3.1.4 Ενδυνάμωση Θεσμών

Ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός δεν διαφέρει στον τομέα της ανάπτυξης από οποιαδήποτε άλλη κερδοσκοπική επιχείρηση. Θέτει στόχους και φροντίζει να τους επιτύχει φροντίζοντας τα μέλη της να είναι εκπαιδευμένα και να τηρούν την γραμμή που ακολουθεί. Οι ΜΚΟ εκτός από την κατάρτιση που πρέπει να παρέχουν στα άτομα που απασχολούνται προκειμένου να έχουν μία επιτυχημένη πορεία στο έργο τους ένα ακόμη σημαντικό έργο που έχουν αναλάβει είναι η ενδυνάμωση των θεσμών.

Όπως έχει προαναφερθεί και στα παραπάνω κεφάλαια οι ΜΚΟ αποσκοπούν στο μεγαλύτερο κοινωνικό όφελος, προσπαθούν να είναι όσο πιο αποτελεσματικοί γίνεται για να είναι βιώσιμοι και να επιτεύξουν τους μακροπρόθεσμους στόχους που έχουν θέσει. Για να πραγματοποιηθεί αυτό λοιπόν, είναι ανάγκη τα μέλη της να αναπτύσσουν τις ικανότητες τους μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν όλες τις βαθμίδες του οργανισμού. (Σταθόπουλος 1999)

Το περιεχόμενο αυτών των προγραμμάτων δεν μπορεί να είναι άλλο παρά ανθρωπιστικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα. Η προώθηση σεβασμού στα ανθρώπινου δικαιώματα καθώς και η ισότητα ευκαιριών μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων είναι από τα πιο σημαντικά θέματα που απασχολούν τους οργανισμούς και προσπαθούν να τα εντάξουν στην νοοτροπία του κάθε ατόμου που θέλει να ασχοληθεί με τον εθελοντισμό. Εντάσσεται δυναμικά όμως και ο τομέας την οικολογίας που είναι αναγκαίο να έχει ένθερμους υποστηρικτές ώστε να γίνουν οι ανάλογες ενέργειες που θα επιφέρουν προτάσεις για ριζικές αλλαγές.

Επίσης, να μην παραλειφθεί πως το εκπαιδευτικό κομμάτι δεν αφορά μόνο τους εθελοντές και τα μέλη ενός οργανισμού. Υπάρχει περίπτωση όπου και μεταξύ τους ΜΚΟ να ανταλλάσσουν απόψεις, να γίνονται συζητήσεις και σεμινάρια και να προκύπτουν συμπεράσματα καθοριστικά για την πορεία της ενσυνείδητης προσφοράς. Για την αναφορά, η ΑΜΚΕ (Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία) «ΑΡΩΓΗ», με έτος ίδρυσης το 2007, δημιουργήθηκε με σκοπό την κοινωνική

φροντίδα και την προστασία του περιβάλλοντος συνεργάζεται με νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα που έχουν κοινούς στόχους και προσφέρουν τις γνώσεις και τις τεχνικές-πρακτικές που εφαρμόζουν για τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Μία τέτοια συνεργασία ήταν με τον Δήμο Πύργου για την κάλυψη θέσεων εργασίας καθώς προχώρησε σε ενέργειες δενδροφύτευσης πάλι σε συνεργασία με τον Δήμο Πύργου αλλά και με τη Διεύθυνση Α/Βάθμιας και Β/Βάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηλείας. (arogiamke 2018)

Τέτοιου είδους κινήσεις και σε συνεργασία με άλλους φορείς που έχουν εξίσου επιρροή στο κοινωνικό γίνεσθαι είναι σημαντικές να γίνονται ώστε να αποπνέουν παραδειγματισμό. Οι ΜΚΟ έχουν αντιληφθεί πώς η δημιουργία και η προαγωγή των θεσμών είναι αναπόσπαστο κομμάτι για την λειτουργικότητα και την ανάπτυξή τους. Για το λόγο αυτό έχουν υιοθετήσει με σοφία το ρόλο αυτό στην καθημερινότητά τους.

3.1.5 Ασκήσεις Πίεσης

Οι οργανώσεις που δημιουργούνται για να προσφέρουν στην κοινωνία το έργο τους, προσπαθώντας να καταπολεμήσουν με τα μέσα που διαθέτουν τα ανθρωπιστικά προβλήματα και τα περιβαλλοντικά ζητήματα θέλοντας και μη επηρεάζουν τον πολιτικό κόσμο. Ο όρος «ασκήσεις πίεσης» είναι άμεσα συνυφασμένος με την επιρροή και την επίδραση που προκαλείτε προκειμένου να λυθεί κάποιο σημαντικό θέμα.

Οι ΜΚΟ έχουν αναλάβει επιπλέον και αυτό το ρόλο. Λειτουργούν σαν μονάδες πίεσης προς τους διάφορους κυβερνητικούς φορείς και άλλους οργανισμούς προκειμένου να λυθούν ανθρωποκεντρικά προβλήματα που μαστίζουν την κοινωνία. Κρίνεται απαραίτητο να υπάρχει καλή συνεργασία μεταξύ κράτους και των εθελοντικών οργανώσεων έτσι ώστε να υπάρχουν ομαλές παρεμβάσεις στο να γίνονται σωστά και αποδοτικά οι αλλαγές που θα αποβούν καθοριστικές για την κοινό καλό. (Σπυρόπουλος 2000)

Η διαρκή συμβολή τους στους δημόσιους οργανισμούς μπορεί να μην έχει άμεσα αποτελέσματα σε αυτό που έχουν αναλάβει να διεκπεραιώσουν αλλά είναι κάτι που γνωρίζουν ότι θέλει χρόνο και έτσι θέτουν μακροπρόθεσμους στόχους. Το μείζον ζήτημα που απασχολεί κυρίως τους οργανισμούς και τους κάνει να λειτουργούν ως μονάδες πίεσης είναι κυρίως τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δεν αρκεί μόνο να τονίζουν και να προβάλλουν τα προβλήματα αλλά για να γίνουν πειστικοί προχωρούν σε μελέτες που τα αποδεικνύουν καθώς παραχωρούνε επίσημα στοιχεία και εκθέσεις.

Με αυτό τον τρόπο καταφέρνουν να θέσουν τις προτάσεις τους για συζήτηση με στόχο να επηρεάσουν την πολιτική διαδικασία. Επίσης διαμορφώνουν απόψεις και προωθούν τις ιδέες τους για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προστασία των μειονοτήτων. Επιπλέον στοχεύουν στην επιβολή μεταρρυθμίσεων που αφορούν την ισότητα, το περιβάλλον και την οικονομική διαφάνεια.

Η ACTION AID και η OXFAM αποτελούν ζωντανά παραδείγματα οργανισμών που λειτουργούν κατασταλτικά στον πολιτικό κόσμο. Κύριο μέλημα αυτών των οργανώσεων είναι η καταπολέμηση της φτώχειας και των κοινωνικών διακρίσεων, η εξάλειψη της βίας αλλά με μία ιδιαιτερότητα στην υπεράσπιση του αδύναμου φύλου. Το εύρος δράσης τους είναι μεγάλο, ιδιαίτερα η OXFAM δρα σε παραπάνω από 90 χώρες και απαρτίζεται από 20 συνολικά οργανισμούς και συνεργάζεται με τοπικές κοινωνίες για να ολοκληρώσουν το έργο τους. Η συνεργασία της με την Co-operative Bank της δίνει ένα ισχυρό «πάτημα» να επηρεάσει και να κατευθύνει την κοινωνία στο έργο της. Οι πιέσεις που ασκούν είναι καθοριστικές για την συνολική πορεία τους και για το στόχο που έχουν αναλάβει να φέρουν εις πέρας. (OXFAM 2018)

Τέλος πρέπει να τονίσουμε ότι ο ρόλος των ΜΚΟ δεν έχει σκοπό να υποκαταστήσει ή να υποβαθμίσει το κράτος. Βασικός τους στόχος είναι η ενίσχυση των κρατικών μηχανισμών προκειμένου να υπάρχει μία κοινωνικοπολιτική ισορροπία. Με αυτό τον τρόπο αμφότεροι καταφέρνουν να λειτουργήσουν σωστά εάν και εφ' όσον είναι έτοιμοι να αφουγκραστούν τα ερεθίσματα που λαμβάνουν και να τα μεταφράσουν με τέτοιο τρόπο ώστε να πάρουν τις σωστές αποφάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΜΚΟ

Η απόφαση της ίδρυσης κάθε οργάνωσης που έχει ανθρωπιστικό χαρακτήρα με κύριο μέλημα της το κοινό καλό, μίας οργάνωσης που δίνει το παρόν σε έκτακτες και δύσκολες καταστάσεις όπου πολλές φορές το ίδιο το κράτος δεν μπορεί να βοηθήσει τότε μπορούμε να κατανοήσουμε πως τα οφέλη που έχει να προσφέρει είναι πολλά.

Τα πλεονεκτήματα που διέπουν τις ΜΚΟ είναι σε αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο ώστε να είναι βιώσιμες και να έχουν την απαιτούμενη συμμετοχή. Η ευελιξία, η αυτονομία και η αξιοπιστία αποτελούν τα βασικά συστατικά προκειμένου να αποκτήσουν ένα σωστό υπόβαθρο στη κοινωνία. Το γεγονός ότι μπορούν να προσαρμοστούν σε συνθήκες που δεν ευνοούν άλλους φορείς και να οργανώσουν τις δράσεις τους σε σημεία και μέρη δυσπρόσιτα και κοινωνικά αποκλεισμένα, τους δίνει το μεγαλύτερο πλεονέκτημα για να συνεχίζουν να υπάρχουν και να αναπτύσσονται. Σημαντικό αποτέλεσμα της ευελιξίας είναι και η άμεση ανταπόκριση και κάθε δυνατή παρέμβαση που πρέπει να γίνει.

Όταν μία οργάνωση βρίσκεται «δίπλα» στο πρόβλημα έχει κάθε ευκαιρία να το παρατηρήσει και να το μελετήσει. Με αυτή τη διαδικασία μπορεί πιο εύκολα να ευαισθητοποιήσει τη κοινή γνώμη παραθέτοντας ζωντανά παραδείγματα έτσι ώστε να λάβει τις καλύτερες δυνατές αποφάσεις που στοχεύουν στην επίλυση τους έχοντας την πολύτιμη υποστήριξη και συμμετοχή των πολιτών.

Δεν μπορούμε φυσικά να παραλείψουμε και το γεγονός της προσφοράς θέσεων εργασίας. Όπως κάθε εμπορική επιχείρηση έτσι και οι ΜΚΟ προσφέρουν επαγγελματική απασχόληση σε πολλούς ανθρώπους που θέλουν να ασχοληθούν σε αυτό τον τομέα και να συμβάλλουν με τις γνώσεις τους στην κοινωνική ανάπτυξη. Η στρατολόγηση στελεχών στους εθελοντικούς οργανισμούς είναι απαραίτητη καθώς επίσης καθίσταται πιο εύκολη και με λιγότερους περιορισμούς εν' αντιθέσει με μία καθαρά οικονομική επιχείρηση που αποσκοπεί στο κέρδος και στην ανάπτυξη της αγοράς.

Μέσα στα πλεονεκτήματα της κοινωνικής προσφοράς μπορούμε να εντάξουμε και την συνεργασία που επιδιώκουν και αμφότερες ΜΚΟ και επιχειρήσεις προκειμένου να επιτευχθούν τα συμφέροντα τους. Από την μία πλευρά οι εταιρείες αρχίζουν να εντάσσουν και να προσαρμόζουν στα μέτρα τους την κοινωνική ευθύνη με στόχο της απόκτηση του καλού ονόματος στην αγορά μέσα από το φιλανθρωπικό τους έργο, καθώς και την προσέλκυση κοινού που έχει τάσεις αλληλοβοήθειας. Το εταιρικό προφίλ με αυτό το τρόπο ενδυναμώνεται και γίνεται ολοένα πιο ανταγωνιστικό. Από την άλλη σκοπιά οι ΜΚΟ υλοποιούν τις δράσεις τους μέσα από την χρηματοδότηση των εταιρειών, μπορούν πιο εύκολα να παράξουν το κοινωνικό κεφάλαιο δίνοντας την ευκαιρία σε περισσότερα άτομα να ασχοληθούν με τα κοινά προβλήματα. (Βαξεβανίδου 2011)

Μία ακόμη παραδοχή που επικρατεί για τις ΜΚΟ είναι η καλή επικοινωνία και η συνεργασία αλλά και οι σχέσεις εμπιστοσύνης που διατηρούν με ανθρώπους που προέρχονται από διαφορετικά κοινωνικά στρώματα. Είναι κάτι δύσκολο να επιτευχθεί από τη στιγμή που υπάρχει μεγάλος αποκλεισμός όταν μιλάμε για οικονομικές ανισότητες. Επομένως είναι άξιο να το αναφέρουμε ο εθελοντισμός δεν θέτει φραγμούς και όρια σε κανέναν που έχει την ανάγκη να προσφέρει είτε έχει κάποιο οικονομικό όφελος είτε το κάνει για λόγους αυτοπραγμάτωσης. (Χουλιάρας 1998)

Βέβαια άξιο αναφοράς είναι, εκτός από την επικοινωνία με τους ανθρώπους διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης, και η συνεργασία που έχουν με μεγάλους φορείς όπως κυβερνήσεις και Διεθνής Οργανισμούς και ότι καταφέρνουν να έχουν την ένθερμη υποστήριξη τους για τα διάφορα εγχειρήματα που διεξάγουν ανά τον κόσμο. Επίσης η χρηματοδότησή τους από την Παγκόσμια Τράπεζα αποτελεί ζωντανό παράδειγμα ότι είναι σημαντικό να διεκπεραιωθεί το έργο για το οποίο δημιουργήθηκαν και προσπαθούν να το στηρίξουν με πολλαπλούς τρόπους.

Σε αυτό το σημείο να επισημάνουμε πώς λειτουργούν συμβουλευτικά στο πλάι κάθε κυβέρνησης. Δεν στέκονται εμπόδιο αλλά συμπληρώνουν και παραθέτουν τις απόψεις τους για τα κοινωνικά οφέλη. Επίσης λειτουργούν αναζωογονητικά για τον

πολίτη όταν ξέρουν πώς υπάρχει κάποιος που μεταφέρει τον παλμό των προβλημάτων και ότι υπάρχει πιθανότητα ενεργειών για την επίλυσή τους.

Ισχυρό πλεονέκτημα των ΜΚΟ αποτελούν τα ΜΜΕ (Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης). Η πρόσβαση που έχουν είναι καταλυτική για τον κόσμο που ενημερώνεται ανά πάσα στιγμή για το τι συμβαίνει εντός και εκτός συνόρων. Η άμεση προβολή οδηγεί στην γρήγορη και τη μαζική κινητοποίηση με αποτέλεσμα οι διαδικασίες για αποκατάσταση των ζητημάτων που προκύπτουν να προχωρούν γρήγορα χωρίς διαμεσολαβήσεις και τυχόν καθυστερήσεις που ίσως απέβαιναν μοιραίες.

Όλα αυτά τα θετικά στοιχεία είναι η βάση ώστε οι ΜΚΟ να μπορέσουν να επιβιώσουν και να θέσουν νέους στόχους μέσα σε μία συνεχώς εξελισσόμενη κοινωνία που χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα και διαφορετικότητα. Μέσα από τα νέα δεδομένα που προκύπτουν προσπαθούν να ελιχθούν και αφομοιώσουν τις νέες τάσεις προασπίζοντας τα κοινωνικά «θέλω» και προωθώντας τις αξίες με τον τρόπο που ξέρουν. (Χουλιάρας 1998)

4.2 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΜΚΟ

Απαριθμώντας μία σειρά από θετικά στοιχεία που απαρτίζουν τις ΜΚΟ, μας κάνει να σκεφτόμαστε πώς δεν υπάρχει τίποτα που να μπορεί να κάνει κάποιον να σκεφτεί πως δεν πρέπει να υπάρχουν ή ότι δεν κάνουν σωστά το έργο τους. Παρόλα αυτά πάντα υπάρχει και η αρνητική πλευρά σε κάθε αντικείμενο ακόμα και αν αυτό ονομάζεται ΜΚΟ.

Ξεκινώντας να πούμε πως η βάση για να σταθεί μία οργάνωση είναι το οικονομικό υπόβαθρο που διαθέτει και οι χρηματικοί πόροι που συνδιαλλάσσεται. Η οικονομική εξάρτηση λοιπόν (Recourse Dependence) αποτελεί πολλές φορές τροχοπέδη για τους στόχους που έχει θέσει και η αδυναμία εύρεσης ρευστού έχει ως αποτέλεσμα την αδυναμία υποστήριξης των εθελοντικών προγραμμάτων. Δεν αρκεί μόνο η συμμετοχή των ατόμων όπου οικειοθελώς θέλουν να έχουν εκτός των άλλων και οικονομική ενίσχυση. Τέτοιου είδους οργανισμοί έχουν την ανάγκη για

κάτι μακροπρόθεσμο και σταθερό ώστε να μπορούν να φτάσουν στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Ακόμα ένα θέμα που απασχολεί τη κοινωνία των πολιτών είναι η διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και οι δυσκολίες που υπάρχουν όσο αναφορά τη συνεργασία είτε μεταξύ των ατόμων που περικλείουν μία ομάδα είτε μεταξύ των οργανισμών. Όσο αναφορά τη συμπεριφορά και την αρμονία στο εσωτερικό μίας μη κερδοσκοπικής εταιρείας πρέπει οι ρόλοι και στόχοι να είναι ξεκάθαροι ώστε να αποφεύγονται προστριβές και συγκρούσεις. Αντίστοιχα, οι ξεκάθαροι στόχοι, η ισότιμη συνεργασία και η αποδοχή της διαφορετικότητας στην προσωπικότητα της κάθε οργάνωσης, είναι η βασική συνταγή για μία αξιόλογη συνεργασία. Με γνώμονα τη θέληση και την οργάνωση η αντιμετώπιση των προβλημάτων και των κρίσεων φαντάζει πιο εύκολη και εφικτή. (Χουλιάρας 1998)

Σημαντικό μειονέκτημα σε τέτοιες οργανώσεις είναι η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού. Στο μεγαλύτερο βαθμό η λειτουργία τους βασίζεται στην παρακίνηση και την ενεργοποίηση των πολιτών κάτι που πιθανόν να αποβεί ζημιογόνο. Φυσικά σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να πούμε πως τα μέλη των ομάδων αυτών δεν είναι καταρτιζόμενα, απλώς η απουσία ανθρώπων που να έχουν άμεση συσχέτιση και επαφή με το αντικείμενο που απασχολεί την κάθε οργάνωση έχει σαν αποτέλεσμα να μην υπάρχει σωστή αντίληψη των προβλημάτων και κατ' επέκταση της επίλυσης τους.

Οι ΜΚΟ μολονότι έχουν μεγάλη επιρροή στην κοινωνία δεν είναι απαραίτητο πώς ισχύει το ίδιο και τους δημόσιους φορείς. Πολλές είναι οι περιπτώσεις που υπάρχει απροθυμία και καχυποψία από αυτή τη πλευρά γιατί εκπροσωπούν τους πολίτες από εντελώς διαφορετική σκοπιά. Οι νόμοι και τα διατάγματα που πλαισιώνουν την κοινωνία μας λειτουργούν περιοριστικά για κάθε οργάνωση που προσπαθεί να έρθει σε επαφή με κάποιον κρατικό λειτουργό, όπως επίσης και η έλλειψη πόρων, η έλλειψη προσωπικού, τα συμφέροντα είναι κατασταλτικοί παράγοντες που δημιουργούν παθητικό κλίμα. Στην προσπάθεια τους οι οργανώσεις, να μην είναι αμέτοχες οι υπηρεσίες θέτουν τα ζητήματα τους με

έξυπνο τρόπο, επιχειρηματολογώντας, με ευστοχία προκειμένου να βρουν τη «χρυσή» τομή στη συνεργασία τους. (Μακρυδημήτρης 2003)

Οι ΜΚΟ βρίσκονται σε μειονεκτική θέση όταν διέπονται από ερασιτεχνισμό (Amateurism) ή ακόμα και από υπερεξειδίκευση (Overspecialization). Αν και εννοιολογικά αντίθετες μπορούν να προκαλέσουν τα ίδια ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Αρχικά όταν μία κατάσταση αντιμετωπίζεται με ανθρώπους που δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις αλλά και τους κατάλληλους πόρους αυτόματα δεν δίνεται η δυνατότητα να την αξιολογήσουν σωστά και να την αντιμετωπίσουν. Από την άλλη η υπερεξειδίκευση μπορεί επίσης να αποβεί μοιραία καθώς η εστίαση σε μόνο ένα γεγονός εμποδίζει τη σφαιρική κριτική σκέψη για εναλλακτικές λύσεις και ελιγμούς σε μία ιδιάζουσα περίπτωση. (Μακρυδημήτρης 2003)

Τα μειονεκτήματα αυτά υπάρχουν και γίνεται προσπάθεια για την ελάττωση έως και την εξάλειψη τους. Οι ΜΚΟ μπορούν να αντιστρέψουν το αρνητικό κλίμα αυτό έχοντας οργάνωση, συνοχή και επιμονή. Η επικοινωνία αποτελεί ισχυρό όπλο για να μπορέσουν να διαπραγματευτούν και να καταφέρουν συμφέρουσες και αμοιβαίες υποχωρήσεις έχοντας στόχο την ευημερία του κοινωνικού συνόλου.

4.3 ΠΟΛΙΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΜΚΟ

Το κοινωνικό έργο που έχουν αναλάβει οι μη κυβερνητικές οργανώσεις προκειμένου να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε ανθρώπους που έχουν ανάγκη, καθώς και η εκπλήρωση άλλων ενεργειών που αποσκοπούν στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου είναι μείζονος σημασίας. Αυτό σημαίνει πως χρειάζονται την υποστήριξη όχι μόνο των ατόμων που αποτελούν μέρος τους και εντάσσονται ενεργά σε αυτές, αλλά και των κρατικών φορέων προκειμένου να καλύπτονται οι ανάγκες και να λύνονται τα ζητήματα με συνεργασία για ένα καλύτερο και αποδοτικότερο αποτέλεσμα όπου αμφότεροι θα βγουν ωφελημένοι.

Βλέπουμε πως μέχρι και σήμερα οι κοινωνικές δράσεις έχουν σημειώσει ραγδαία αύξηση και έχουν επηρεάσει ακόμη και τον πολιτικό κόσμο σε σημαντικό βαθμό.

Αρχικά να τονίσουμε πως πολλές από αυτές εκτός από την χρηματοδότηση που λαμβάνουν από το κράτος, η οποία είναι απαραίτητη για να μπορέσουν να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν, ασκούν μεγάλη πολιτική επιρροή. Αρχικά να αναφέρουμε πως διχάζει το γεγονός ότι υπέρογκα ποσά δανείζονται στις ΜΚΟ τη στιγμή που πολλές χώρες βρίσκονται σε οικονομική και κοινωνική κρίση. Οι πολίτες είναι αρκετά βεβαρημένοι με φόρους προκειμένου να τονωθεί η οικονομία της χώρας τους όπου δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν σε έξοδα που αφορούν τους κοινωνικούς φορείς. (Gellner 1996)

Ωστόσο η εισχώρηση των ΜΚΟ στο πολιτικό κόσμο δεν έχει πάντα θετικό χαρακτήρα. Στα πολιτικά παιχνίδια που παίζονται δυνατό χαρτί αποτελούν τα κοινωνικά ιδρύματα όπου χρησιμοποιούνται και για τη διατήρηση διπλωματικών σχέσεων προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα της χώρας που ανήκουν ώστε να διαφυλαχτεί η κοινωνική ισορροπία. Σε αυτό το πλαίσιο οι κανόνες που χρησιμοποιούνται δεν λειτουργούν πάντα με διαφάνεια και αξιοκρατία. Η καταπάτηση και η κατάχρηση της ηθικής έρχεται σε πρώτη μοίρα ενώ δεν υπάρχει κανένας να λογοδοτήσει για αυτό.

Όταν λοιπόν οι κοινωφελής οργανισμοί θέλουν να ακολουθήσουν τις επιταγές του κράτους σε ριψοκίνδυνα μονοπάτια γίνονται αμέσως συνεργάτες της διαφθοράς και της διαπλοκής. Η συναναστροφή τους βέβαια κρίνεται αναπόφευκτη, διότι όπως έχει τονισθεί επανειλημμένα η χρηματοδότηση είναι απαραίτητη. Οι ΜΚΟ που θέλουν να παραμείνουν ανένταχτες σε αυτό το κύκλωμα της πολιτικής διαστροφής είναι αυτές που δεν δέχονται κανενός είδους βοήθεια και προσπαθούν να παραμείνουν ανεξάρτητες από οποιαδήποτε οικονομική προσφορά.

Από την άλλη πλευρά θα πρέπει να αναφέρουμε και το γεγονός πως το κράτος μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά και κατασταλτικά για να αποφύγει σκανδαλώδη περιστατικά που απορρέουν από τις «φιλόδοξες» και «ανήθικες» ΜΚΟ οι οποίες έχουν ανάμειξη σε ανάρμοστες πράξεις που δεν ορίζουν τη φύση της δημιουργίας τους. Ζωντανό παράδειγμα αποτελεί η OXFAM μία από τις μεγάλες κοινωνικές οργανώσεις, όπου στελέχη της προσέλαβαν ιερόδουλες, κάνοντας

κατάχρηση των χρημάτων της ίδιας της ΜΚΟ κατά την αποστολή που πραγματοποιήθηκε στην Αϊτή το 2010 όπου είχε πληγεί από το σεισμό. Προσλήφθηκαν λοιπόν με σκοπό να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και να συμμετάσχουν σε όργια με μισθωμένες κατοικίες. Έπειτα από κατηγορίες και αδιάψευστα στοιχεία ο επικεφαλής της OXFAM στην Αϊτή, Ρόλαντ φαν Χάουβερμειρόν παραιτήθηκε χωρίς να υποστεί πειθαρχικές κυρώσεις. (CNN 2018)

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου η λειτουργία μιας ΜΚΟ επηρεάζεται σημαντικά από τη κρατική παρέμβαση, κάτι που οδηγεί σε αλλαγές στη δομή και τη δράση της ή ακόμη στη χειρότερη των περιπτώσεων και σε αναστολή της λειτουργίας της. Συνήθως, ένα από τα χαρακτηριστικά μιας σύγχρονης, ευρωπαϊκής και δημοκρατικής κοινωνία είναι η ελευθερία έκφρασης και λόγου από όπου και αν προέρχεται, με τη προϋπόθεση φυσικά ότι δεν προσβάλλει πρόσωπα και καταστάσεις. Ωστόσο έχει παρατηρηθεί κατά καιρούς ότι οι κυβερνήσεις, πολιτικοί ή πολιτειακοί παράγοντες στη προσπάθειά τους να επιτύχουν τους στόχους τους και να ικανοποιήσουν τα συμφέροντά τους, εκμεταλλεύονται υπέρ του δέοντος την εξουσία που κατέχουν και ενεργούν με εξοντωτική διάθεση εναντίον ΜΚΟ που η δράση τους μοιάζει αντίθετη ή μη συμβατή με τη πολιτική προσέγγιση των κυβερνόντων κάθε χώρας. (Gellner 1996)

Αναφορικά με τα παραπάνω, το παράδειγμα της Τουρκίας είναι χαρακτηριστικό. Στις 23/11 οι τουρκικές αρχές εξέδωσαν εκτελεστικό διάταγμα για την παύση λειτουργίας 370 ΜΚΟ προκειμένου να μην υπάρχει καμία περίπτωση άσκησης κριτικής και απόψεων. Ο διευθυντής της Διεθνούς Αμνηστίας στην Ευρώπη John Dalhuisen τόνισε χαρακτηριστικά πώς *«Θα πρέπει να επιτρέπεται στις οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών να συνεχίσουν το ζωτικής σημασίας έργο τους χωρίς το φόβο της τιμωρίας ή των αντίποινων. Το έργο τέτοιου είδους ΜΚΟ είναι εξαιρετικά κρίσιμο εν μέσω της παρατεταμένης κρίσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία υπάρχει στην Τουρκία, όπου η κατάφωρη κατάχρηση των εξουσιών στα πλαίσια της κατάστασης έκτακτης ανάγκης έχει ιδιαιτέρως επηρεάσει την ήδη ρημαγμένη κοινωνία των πολιτών»*. (amnesty 2018)

Παρατηρούμε λοιπόν ότι υπάρχουν και περιπτώσεις όπου μέσα από τις δράσεις τους οι ΜΚΟ ασκούν έντονη κριτική στους κυβερνώντες για έλλειψη ενδιαφέροντος και δράσεων απέναντι σε μειζοντα προβλήματα που αφορούν το μεταναστευτικό ή την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πρόκειται για μία κατάσταση που όπως κατανοούμε δημιουργεί έντονη δυσαρέσκεια και πολιτικές αντιδράσεις στη προσπάθεια των πολιτικών για εξασφάλιση ψήφων και πολιτική καθιέρωση.

4.3.1 Αίτια Πολιτικοποίησης

Η σημαντικότητα του ρόλου των ΜΚΟ καθώς και η διαφάνεια του τρόπου λειτουργίας τους επισκιάζονται από περιπτώσεις κερδοσκοπίας ή άλλων σκανδάλων που κατά κύριο λόγο συνδέονται με τη πολιτική και τα τεχνάσματα εξουσίας κάθε χώρας. Πολλές φορές περιστατικά όπως αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω δεν αποτελούν τον κανόνα, ωστόσο δεν πρέπει να εθελοτυφλούμε σε τέτοιου είδους κρούσματα εάν θέλουμε να είμαστε αντικειμενικοί στη προσπάθεια μας να αποδώσουμε με μία «κρυστάλλινη» ματιά τη σημαντικότητα της δράσης μία τέτοια οργάνωσης που θα δρα ανεπηρέαστη από κάθε είδους παράγοντα.

Τίποτα βέβαια δεν γίνεται τυχαία, υπάρχουν αιτίες που οδηγούν σε αυτή τη «στενή», αν θα θέλαμε να τη χαρακτηρίσουμε, συνεργασία. Τα βασικά κίνητρα για την ύπαρξη των κοινωφελών ομάδων είναι η παροχή βοήθειας όπως τρόφιμα, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, περιβαλλοντικές κινητοποιήσεις, τα οποία στοχεύουν απευθείας στο πρόβλημα. Προσπαθούν να επουλώσουν τις πληγές με τα μέσα που διαθέτουν, δίνουν το παρόν στο «πεδίο μάχης» καθώς η ηθική υποστήριξη εκτός από την υλική είναι εξίσου σημαντική.

Οι ΜΚΟ με τον καιρό ανακάλυψαν πως εκτός από την εθελοντική και κοινωνική προσφορά απευθείας στο τόπο και στους ανθρώπους που το έχουν ανάγκη υπήρχε και πιο σύντομο μονοπάτι και να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα από τη πηγή που το προκαλούσε. Για αυτό το λόγο λοιπόν στράφηκαν σε άλλες στρατηγικές που μέσα

σε αυτές ήταν ο πολιτικός κόσμος. Οι πολιτικές κρίσεις που δημιουργούνται έχουν αντίκτυπο στη κοινωνία και οι συνέπειες τους είναι ανθρωπιστικές.

Πλέον λοιπόν, οι δράσεις τους παίρνουν μία ιδιαίτερη μορφή και βρίσκουμε τις ΜΚΟ να ασχολούνται εκτός από την υλική υποστήριξη με θέματα ηθικής, εξάλειψης ρατσισμού, να προάγουν τη φυλετική ισότητα, κάνουν λόγο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις αξίες, καθώς επίσης προσπαθούν να βάλουν την κοινωνία στη νοοτροπία ώστε να σέβονται το περιβάλλον και να εναρμονίζονται μέσα σε αυτό. Δημιουργώντας νέες αντιλήψεις και αλλάζοντας τον τρόπο σκέψης των ανθρώπων, στρέφοντας την ιδεολογία στο συλλογικό συμφέρον θα αρχίσουν να περιορίζονται σημαντικά τα κρούσματα ανθρωπιστικών κρίσεων. (Poister & Aristigueta 2014)

Παρατηρείται ακόμη πως οι ΜΚΟ δημιουργούνται με σκοπό να εξυπηρετούν τα συμφέροντα των πολιτών και αποτελούν φερέφωνο προς το κράτος. Έτσι λοιπόν η μη ανταπόκριση του απέναντι στις προτάσεις και στα μηνύματα που μεταφέρουν οι κοινωνικοί οργανισμοί μπορεί να έχει πολιτικό κόστος. Επομένως το κράτος καλείται να στηρίζει με όποια μέσα διαθέτει το έργο τους.

Κλείνοντας χαρακτηριστικό παράδειγμα σχέσης συνεργασίας κράτους και ΜΚΟ είναι η εφαρμογή του νόμου για την απαγόρευση της χρήσης πλαστικής σακούλας. Πιο αναλυτικά το τελικό αποτέλεσμα οφείλεται στις εκστρατείες που έχουν γίνει με τη συνεργασία πολλών φορέων όπως το Πανεπιστήμιο Πατρών, η ΜΚΟ Μεσόγειος SOS, η TERRA NOVA Περιβαλλοντική Τεχνική Συμβουλευτική ΕΠΕ, η ΜΚΟ Οικολογική Εταιρία Ανακύκλωσης και το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος & Ανθρώπινου Δυναμικού του Παντείου Πανεπιστημίου. Το έργο που κλήθηκαν να αναλάβουν ονομάστηκε LIFE DEBAG το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή από 01/01/2018 όπου βάσει του νόμου Ν.4496/8-11-2017 επιτηδευματίες και καταναλωτές έχουν νέες υποχρεώσεις όσο αναφορά τη χρήση πλαστικής σακούλας. (e-forologia 2018)

Στα πλαίσια της εκπαίδευσης λαμβάνουν μέρος κρατικοί φορείς όπως το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Υ.Π.ΕΝ.), ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (Ε.Ο.ΑΝ.), βιομηχανίες παραγωγής σακουλών, Επιμελητήρια ΜΚΟ καθώς και οι Ενώσεις Καταναλωτών. Συμπεραίνουμε λοιπόν με αυτό το παράδειγμα

πως για να επιτευχθεί ένας στόχος που επηρεάζει άμεσα την ποιότητα ζωής του ανθρώπου της χλωρίδας και της πανίδας χρειάζεται τη στήριξη και τη συνεργασία όλων των φορέων προκειμένου το όφελος να είναι ορατό και διαρκές. (greenagenda 2018)

4.3.2 Συνέπειες Πολιτικοποίησης

Όταν μία ανθρωπιστική οργάνωση μπαίνει στα μονοπάτια της πολιτικής οι συνέπειες μπορεί να είναι είτε θετικές είτε αρνητικές.

Αρχικά να πούμε πως οι πολιτικές διαμάχες που καταλήγουν σε πολεμική διαμάχη μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τα μέλη των ΜΚΟ όταν οι πεποιθήσεις τους είναι διαφορετικές και βρίσκονται σε κόντρα με τα συμφέροντα τους. Εάν για παράδειγμα τα μέλη των ΜΚΟ, που προσφέρουν τις πρώτες βοήθειες στους τραυματίες ενός πολέμου, θεωρηθούν από την αντίπαλη πλευρά ότι εξυπηρετούν τη μία πλευρά τότε υπάρχει ο φόβος ότι θα προκληθεί βία και σε αυτά τα άτομα, παρόλο που ο σκοπό τους είναι καθαρά ανθρωπιστικός.

Καταλυτικό επίσης μπορεί να αποτελέσει το γεγονός πως ένα κράτος ανάλογα με τα κίνητρα που έχει και που αποσκοπεί σε μία περίπτωση πολέμου, μπορεί να αφαιρέσει το δικαίωμα παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας. Οι περιοχές κρίσης προσεγγίζονται από ΜΚΟ όπου δεν έχουν κάποιο πολιτικό βάπτισμα ή τουλάχιστον αυτό θα έπρεπε να επικρατεί σαν ιδεολογία. Ωστόσο λοιπόν ακριβώς για το λόγο αυτό όταν η εξουσία και το συμφέρον υπερτερεί, ειδικά σε συνθήκες πολέμου, το απάνθρωπο στοιχείο γίνεται φανερό και καλύπτει κάθε είδους ανθρωπιάς και ηθικής. Προκειμένου λοιπόν να «τιμωρηθεί» ο αντίπαλος, διακόπτεται κάθε είδους παροχή σε άμαχους ανθρώπους που καταλήγουν θύματα της πολιτικής αναρχίας. (Μακρυδημήτρης 2003)

Όπως είναι φυσικό το πολιτικό παρασκήνιο δεν είναι γνωστό και τα σχέδια που αναπτύσσονται πολλές φορές δεν συνάδουν με τις πεποιθήσεις των κοινωνικών οργανώσεων. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην έχουν επαρκή πληροφόρηση, να

μπαίνει μπροστά το αίσθημα της προσφοράς αλλά η εκτίμηση της κατάστασης να είναι λανθασμένη.

Η θετική διάσταση της πολιτικοποίησης, εκτός από την οικονομική παροχή που έχουν από τα κράτη, είναι πως έχουν τη δύναμη ακόμη και να επηρεάσουν μια πολιτική διαμάχη. Σε αυτό παίζει σημαντικό ρόλο η στάση την οποία θα κρατήσουν όσο αναφορά τη παροχή πρώτων βοηθειών. Εάν η θέση τους είναι αντίθετη με τα συμφέροντα της μίας εκ των δύο εμπλεκόμενων χωρών στη οποία ανήκουν τότε μπορούν να ανατρέψουν το πολιτικό παρασκήνιο και μέσα από το υλικό τους να καταφέρουν να αποδώσουν τις ευθύνες εκεί που πρέπει ώστε να επέλθει η δικαιοσύνη. (Μακρυδημήτρης 2003)

Ένα ισχυρό παράδειγμα αποτελεί η εμπλοκή των ΜΚΟ στη γενοκτονία των Τούτσι της Ρουάντας από εξτρεμιστές Χούτου το 1994. Η διάσταση του γεγονότος έχει αποδοθεί και στο ντοκιμαντέρ του Freedman το 2004, *Time Machine: Rwanda- Do Scars Ever Fade*. Όπως δείχνουν στοιχεία περίπου 800.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους σε αυτή τη φυλετική διαμάχη η οποία καθώς υποστηρίζεται και από τις δηλώσεις του προέδρου της Ρουάντα Πολ Καγκάμε πως η Γαλλία είχε «άμεσο ρόλο στην προετοιμασία της γενοκτονίας» και ότι συμμετείχε «ακόμη και στην εκτέλεσή της». Οι ευθύνες που επιρρίπτονται κατά τις Γαλλίας στηρίζονται στο υπήρξαν υποστηρικτές και σύμμαχοι του καθεστώτος των Χούτου καθώς οι αξιωματικοί του γαλλικού στρατού ήταν μέτοχοι της πολεμικής κατάστασης. Οι οργανώσεις προσπαθούν να δώσουν ένα τέλος και να γίνει πλέον ξεκάθαρος ο τότε ρόλος του γαλλικού κράτους και να αποδοθεί δικαιοσύνη για τα θύματα της μεγαλύτερης γενοκτονίας του 20^{ου} αιώνα.

Εν κατακλείδι να τονίσουμε πως είναι δύσκολο να υπάρξει πολιτική ουδετερότητα για κάθε οργάνωση καθώς όλα επηρεάζονται άμεσα από τις αποφάσεις που λαμβάνει ένα κράτος και στη στάση που καλείτε να κρατήσει σε ανθρωπιστικά ζητήματα. Επομένως πρέπει να δραστηριοποιούνται στο πολιτικό κόσμο ενεργά εάν θέλουν να είναι ενημερωμένοι και σε θέση να επέμβουν κάθε στιγμή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κάνοντας μία ανασκόπηση των όσων αναφέρθηκαν παραπάνω καταλήγουμε σε ορισμένα συμπεράσματα, χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει πως ο κάθε αναγνώστης πρέπει να ενστερνιστεί αυτή την άποψη.

Μέσα σε μία κοινωνία είναι φυσικό και επόμενο να μην λειτουργούν όλα αρμονικά καθώς η πολυπλοκότητα των ανθρώπων και η διαφορετικότητα κάνει τα πράγματα πιο δύσκολα ως προς την αποδοχή αρκετών θεμάτων. Παρατηρούμε βέβαια πως αν και ο κάθε ένας από εμάς, που είναι μέλος ενός συστήματος, και κρίκος μιας παγκόσμιας κοινωνίας, λειτουργεί διαφορετικά σε ατομικό επίπεδο πρέπει να ακολουθεί ορισμένους κανόνες που είναι διεθνώς αναγνωρισμένοι και απαιτούνται έτσι ώστε να υπάρχει ισορροπία μέσα σε αυτό που αποκαλούμε κοινωνικό σύνολο.

Οι κανόνες της ηθικής, της κοινωνικής προσφοράς, της προστασίας του περιβάλλοντος και ο σεβασμός στο διαφορετικό ως προς τον συνάνθρωπο είναι σημεία που αν εφαρμοστούν καθολικά από όλους μας το μέλλον σίγουρα θα είναι καλύτερο. Ωστόσο σε όλο αυτό το ευρύ φάσμα σίγουρα την ευθύνη δεν μπορεί να την έχει μόνο ο ένας. Η δύναμη που προκύπτει από μία μάζα είναι σαφώς μεγαλύτερη και αυτός είναι ο λόγος που μέσα σε ένα κράτος ομάδες ανθρώπων αποφασίζουν να κινηθούν οργανωμένα με σκοπό να υπερασπιστούν τις απόψεις και την ιδεολογία τους ως προς το συλλογικό συμφέρον.

Αρχικά να πούμε πως ένα «ουτοπικό» κράτος, που λειτουργεί σωστά και αξιοκρατικά σε όλες του τις εκφάνσεις, τα κρατικά συστήματα είναι σωστά και πλήρως καταρτισμένα προκειμένου να βρίσκονται στο πλευρό του πολίτη και να του καλύπτουν τις ανάγκες που δικαιούται, δεν έχει ανάγκη από εξωτερικά στηρίγματα. Τονίζοντας λοιπόν τη λέξη ουτοπικό και ρίχνοντας μια γενική ματιά στις έως τώρα πολιτικές καταλήγουμε στο ότι είναι σχεδόν ακατόρθωτο όλοι οι άνθρωποι μιας κοινωνίας να είναι ευχαριστημένοι με τις αποφάσεις που λαμβάνει ένα έθνος. Για αυτό το λόγο λοιπόν οι ίδιοι οι πολίτες δημιούργησαν ομάδες που θα γίνονταν η φωνή του συνόλου προκειμένου να επιδιώξουν τα κοινωνικά τους θέλω.

Παρατηρείται λοιπόν έντονη αύξηση και δραστηριότητα σε ομάδες κοινωνικού περιεχομένου γνωστές ως ΜΚΟ. Έχουν αναλάβει ενεργά το ρόλο τους προσπαθώντας να λύσουν προβλήματα που πολλές φορές το κράτος εθελουφλεί ή αδυνατεί να δώσει λύσεις. Υπάρχουν χρόνια ζητήματα που απασχολούν τη κοινωνία όπως αυτά του ρατσισμού, της παιδείας, της υγείας που δεν έχουν εξαλειφθεί καθώς κανένας κρατικός ή ιδιωτικός φορέας δεν έχει ασχοληθεί ώστε να παρθούν μέτρα. Οι πολίτες λοιπόν αποφάσισαν να στραφούν στις ΜΚΟ προκειμένου να ασκήσουν πίεση για όλα αυτά που τους απασχολούν και να δοθεί ένα τέλος στα προβλήματα που τους απασχολούν. Επομένως σε αυτό το επίπεδο κρίνεται αναγκαία και επιτακτική η ύπαρξή τους διότι με τη μεσολάβησή τους πολλά θέματα έχουν διευθετηθεί.

Τι γίνεται όμως όταν μιλάμε για παγκοσμίου εμβέλειας προβλήματα όπου εκεί τα συμφέροντα είναι πολλά και περιπλέκουν έθνη με μεγάλη οικονομική ισχύ? Σε αυτή τη περίπτωση οι ΜΚΟ που το όνομα τους έχει αποκτήσει μέσα από την ιστορία και τη πορεία τους βαρύτητα μπορούν να συνεργαστούν καθώς και να επηρεάσουν τις ανώτερες κρατικές δυνάμεις. Φυσικά η συνεργασία αυτή θα επιφέρει αμφότερα θετικά αποτελέσματα, οι κοινωφελής οργανώσεις απέδωσαν το στόχο τους έχοντας ακόμα μία πετυχημένη πράξη στο βιογραφικό τους και αντίστοιχα αυτοί που βοήθησαν με οικονομικά μέσα τη επιχείρηση εξασφαλίζουν τη κυρίαρχη θέση τους καθώς εξαλείφουν τις αμφιβολίες των πιο δύσπιστων.

Χωρίς αμφιβολία το έργο που έχουν αναλάβει είναι σημαντικό και απαραίτητο και η βοήθεια που προσφέρουν τόσο σε ανθρωπιστικό όσο και σε περιβαλλοντικό επίπεδο είναι καθοριστικής σημασίας για την ποιότητα και την εξέλιξη της κοινωνίας. Οφείλουμε λοιπόν να αναγνωρίσουμε κάθε επιτυχημένη ενέργεια με τη βοήθεια των εθελοντών καθώς και την όποια προσπάθεια που μπορεί να μην επιφέρει πάντα αποτέλεσμα αλλά προσμετράτε θετικά για την πορεία κάθε ΜΚΟ.

Σε αυτό το σημείο να τονίσουμε πώς κάθε έργο που αναλαμβάνει μία ΜΚΟ, εκτός από ανθρώπινο δυναμικό που να διαθέτει πάθος και αφοσίωση, χρειάζεται και τους οικονομικούς πόρους προκειμένου να μπορέσει να αποκτήσει όλα τα

απαραίτητα εφόδια και μέσα με τα οποία οι διαδικασίες θα κινηθούν πιο γρήγορα και αποδοτικά.

Όταν μια κοινωνική οργάνωση είναι κατά κόρον ανθρωπιστική τότε η προμήθεια υλικών αγαθών είναι κοστοβόρα. Αντίστοιχα οι αποστολές που αναλαμβάνουν για να αξιολογήσουν το μέγεθος ενός προβλήματος προκειμένου να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, απαιτούν αξιόλογα ποσά που μόνο με τη στήριξη των εθελοντών δεν μπορούν να καλυφθούν.

Προχωράνε λοιπόν σε συμφέρουσες συνεργασίες έτσι ώστε να αποκτήσουν τη χρηματική κάλυψη που χρειάζονται. Η συνεργασία αυτή μπορεί να βρίσκετε είτε ανάμεσα στο κράτος και τη ΜΚΟ είτε σε κάποια επικερδή επιχείρηση, η οποία εκτός από την οικονομική συνεισφορά θα βελτιώσει το κοινωνικό της προφίλ και σίγουρα θα έχει άνοδο στα μάτια του καταναλωτή. Αμφότεροι, κράτος, ιδιωτικές επιχειρήσεις και ΜΚΟ καταφέρνουν να πάρουν αυτό που θέλουν. Σε αυτές τις περιπτώσεις όμως οι εθελοντικοί οργανισμοί πρέπει να είναι ξεκάθαροι και προσηλωμένοι στους στόχους τους και να μην χρηματίζονται ώστε να εξυπηρετούν άλλα συμφέροντα επειδή έχουν ανάγκη την ενίσχυση αυτή.

Κλείνοντας όταν ο εθελοντισμός φτάσει στο σημείο να ξεπεράσει ιδεολογίες, παρωχημένες αντιλήψεις, κομματικές διακρίσεις και προτάξει το εμείς και όχι το εγώ τότε μόνο θα αποτελέσει καθαρή πράξη ανθρωπιάς και αγάπης. Το μέλλον θα είναι πιο ελπιδοφόρο και αισιόδοξο και οι άνθρωποι θα είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε δυσκολία έρθει ανάλογα με τα σημεία των καιρών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Anheier, H., (2014). *Nonprofit Organizations*. London: Taylor & Francis Ltd
- Βαξεβανίδου, Μ., (2011). *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη
- Γεωργιάδης Α., (2012). *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Π.Ν Σάκκουλα
- Gellner, E., (1996). *Η Κοινωνία Πολιτών και οι Αντίπαλοι της. Συνθήκες Ελευθερίας*. Μεταφρασμένο στα ελληνικά. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση
- Κιτρομηλίδης, Π., (1996). *Νεότερη πολιτική θεωρία*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα
- Κριεμάδης, Α. & Χρηστάκης, Μ., (2009). *Αρχές και πρότυπα μάνατζμεντ για τη δημόσια διοίκηση και τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
- Μακρυδημήτρης, Α., (2003). *Κράτος και Κοινωνία των Πολιτών*. Αθήνα: Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις
- Petras, J., Wallace, T., Morris - Suzuki, T. & Hirsch, J., (2005). *Μη κυβερνητικές οργανώσεις και κυρίαρχη πολιτική*. Μεταφρασμένο στα ελληνικά. Αθήνα: The Monthly Review Imprint.
- Pynes, J., (2013). *Human Resources Management for Public and Nonprofit Organizations A Strategic Approach*. New York: John Wiley & Sons Inc
- Poister, T., Hall, J. & Aristigueta, M. (14/11/2014). *Managing and Measuring Performance in Public and Nonprofit Organizations*. New York: John Wiley & Sons Inc.
- Σεραφείμ, Λ., (2000). *Συνδικαλιστικό και σωματειακό δίκαιο*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας
- Σκλιάς, Π., (2001). *Διεθνής Πολιτική Οικονομία: Τα Βαλκάνια, η Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη οι χώρες της πρώην ΕΣΣΔ και οι σχέσεις τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Σκλιάς, Π. & Χουλιάρης, Α., (2002). *Η διπλωματία της κοινωνίας των πολιτών: Η γεωγραφία των Μη κυβερνητικών Οργανώσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Σπυρόπουλος, Γ., (2000). *Η Ανθρωπιστική Επέμβαση στις Διεθνείς Σχέσεις: Νεότερες Ερμηνείες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Σταθόπουλος, Π., (1999). *Κοινωνική Πρόνοια: Μια γενική θεώρηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην

Σωτηρόπουλος, Δ., (2004). *Η Άγνωστη κοινωνία των πολιτών*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποταμός

Τσαούσης, Δ. Γ., (1996). *Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική, Βασικά Κείμενα για την Παιδεία, την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg

Χουλιάρης, Α., (1998). *Η διεθνής αναπτυξιακή βοήθεια προς τον 21ο αιώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Εξάντας, Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων

Freedman Paul 2004. *Time Machine: Rwanda-Do Scars Ever Fade*. [Documentary]. USA: Bill Brummel Productions Inc.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Amnesty (2016). *ΤΟΥΡΚΙΑ: Η μαζική καταστολή των ΜΚΟ επισκιάζει την κοινωνία των πολιτών*. Ανακτήθηκε 22 Φεβρουαρίου 2018 από, <https://www.amnesty.gr/blog/20580/toyrkia-i-maziki-katastoli-ton-mko-episkiazeti-tin-koinonia-ton-politon>

Arogiamke (2018). *Πρόγραμμα στέγασης και επανένταξης στο δήμο Πύργου*. Ανακτήθηκε 18 Ιανουαρίου 2018 από, <http://arogiamke.gr/%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%AD%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%B7%CF%82/>

BP (2018), *Managing local environmental impact*. Ανακτήθηκε 17 Ιανουαρίου 2018 από, <https://www.bp.com/en/global/corporate/sustainability/environmental-impacts.html>

Charity4u (2018). *Αθλητισμός για όλους*. Ανακτήθηκε 15 Ιανουαρίου 2018 από, <http://www.charity4u.gr/>

CNN (2018). *Σκάνδαλο Oxfam: Παραιτήθηκε η αναπληρώτρια διευθύντρια αναλαμβάνοντας όλη την ευθύνη*. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2018 από, <http://www.cnn.gr/news/kosmos/story/117418/skandalo-oxfam-paraitithike-i-anaplirotria-dieythyntria-analamvanontas-oli-tin-eythyni>

Ευρωπαϊκή Ένωση Europa.eu (2017). *Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία*. Ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου 2017 από, https://europa.eu/european-union/topics/humanitarian-aid-civil-protection_el

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Edulll (2017). *Αναπτυξιακή στρατηγική για την εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε 17 Δεκεμβρίου 2017 από, http://www.edulll.gr/?page_id=32

Educationactionaid (2018). *Εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε 18 Ιανουαρίου 2018 από, <http://education.actionaid.gr/>

E-forologia (2017). *Υποχρεώσεις των επιχειρήσεων από το τέλος για τις πλαστικές σακούλες*. Ανακτήθηκε 23 Φεβρουαρίου 2018 από, <https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=208170>

Greenagenda (2018). *Στη βουλή η εκστρατεία για τη μείωση της πλαστικής σακούλας στο θαλάσσιο περιβάλλον*. Ανακτήθηκε 23 Φεβρουαρίου 2018 από, <http://greenagenda.gr/29883/>

International Council Of Women, ICW-CIF (2017). *International Council Of Women/history*. Ανακτήθηκε 22 Δεκεμβρίου 2017, από <http://www.icw-cif.com/01/03.php>

International Federation for Human Rights, FIDH (2017). *Our organization*. Ανακτήθηκε 22 Δεκεμβρίου 2017, από <https://www.fidh.org/en/about-us/our-organisation/>

Kathimerini (2015). *Ο χάρτης των ΜΚΟ στην Ελλάδα*. Ανακτήθηκε 6 Ιανουαρίου 2018 από, <http://www.kathimerini.gr/838879/article/epikairothta/ellada/o-xarths-twn-mko-sthn-ellada>

Κέντρο Εθελοντών Μάνατζερ Ελλάδος ΚΕΜΕΛ (2018). *Εθελοντισμός και κοινωνία των πολιτών*. Ανακτήθηκε 3 Ιανουαρίου 2018 από, <https://www.kemel.gr/articles/ethelontismos-kai-koinonia-ton-politon>

Κέντρο Πληροφόρησης Εργαζομένων και Ανέργων, kepea (2018). *Τι είναι σωματείο-τύπος σωματείου*. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2018, από <http://www.kepea.gr/aarticle.php?id=252>

Κομμουνιστική Επιθεώρηση ΚΟΜΕΠ (2018), *Κοινοτισμός-Κοινωνία των πολιτών και κοινωνική οικονομία*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου 2018, από <https://www.komep.gr/2003-teyxos-1/koinotismos-koinonia-ton-politon-koinonikh-oikonomia>

Lafarge (2018). *Lafarge and WWF a worldwide partnership*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου 2018 από, <http://www.lafarge.com/en/lafarge-and-wwf-a-worldwide-partnership>

Λογιστικός Σύλλογος Αθηνών, LSA (2015). *Αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου 2018 από, <https://www.lsa.gr/portal/%CF%80-%CE%BF-%CE%BB/%CE%BA%CE%B5%CF%86%CE%AC%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CE%BF/>

Mkoanelixi.wordpress (2017). *Η κοινωνική πρόνοια στην Ελλάδα: Κατάσταση Προβλήματα και Προοπτικές*. Ανακτήθηκε 23 Νοεμβρίου 2017 από, <https://mkoanelixi.wordpress.com/category/%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%B1/>

NGO (2017). *Types of NGOs*. Ανακτήθηκε 22 Δεκεμβρίου 2017 από, <http://www.ngo.in/types-of-ngos.html>

OXFAM (2018). *Our purpose and beliefs*. Ανακτήθηκε 18 Ιανουαρίου 2018 από, <https://www.oxfam.org/en/our-purpose-and-beliefs%20>

Sansimera (2017). *Η ιστορία του Ερυθρού Σταυρού*. Ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου 2017, από <https://www.sansimera.gr/articles/22>

Unicef (2017). *Σχετικά με τη Unicef/ιστορικό*. Ανακτήθηκε 22 Δεκεμβρίου 2017, από <https://www.unicef.gr/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C/unicef/19>

Weareallcitizens (2017). *Capacity Building: Ενδυνάμωση δομών και ανάπτυξη ικανοτήτων ΜΚΟ*. Ανακτήθηκε 24 Νοεμβρίου 2017 από, <http://www.weareallcitizens.gr/the-programme/capacity-building.html>